

IMPLINITU-S-A VISUL DE VEACURI

de Șef rabin dr. MOSES ROSEN

Slova cea sfântă cuvântă iar în acest Șabat. Ea grăiește nu numai despre întîmpinări de demult, ci și despre cele spre care ne îndreptăm. De aceea, ea este veșnică, pentru că într-însa găsim, mereu, înlănțuire între ceea ce a fost și ceea ce va fi, desprindem învățătură din vremuri asupra cărora s-a întins vâlul istoriei pentru acelea care vor veni.

De data aceasta, Cartea cârților deschide înainte-ne cel dintîi dintre capitolele care ne vor vorbi despre visele eroilor biblici, vise care vor intruchipa năzuințe mărețe, idealuri sublime, aspirații înalte. Pe drept cuvînt, semînția lui Iacov și a lui Iosef va fi, de acum înainte, denumită simbolic de nemuritorul psalmist כְּלוֹמַם חַיִּינוּ כְּלוֹמַם חַיִּינוּ "ca să-șătorilor", căci întreg spiritul Torei devine, parcă, îndemn la lupta ca visele să devină realitate.

Despre ce visează, în această simăbăt, păstorul Iacov, în somnul său dulce, cu creștetul pe un bolovan desprins din trupul muntelui Moria? El zărește o scară ce leagă cerul de pămînt și face astfel din însuși visul său simbolul a ceea ce cată a fi, în genere, visul. Între pămîntul realităților și cerul visărilor trebuie să existe de-a pururi o scară, o legătură. Nu trebuie să ne limităm în a fi „visători”, utopiști, ci datorită indivizibil, și mai cu seamă aceea a colectivităților, este să fie חַיִּינוּ כְּלוֹמַם חַיִּינוּ „stăpîni visurilor”, făuritori, prin muncă, luptă și sacrificii, ai celor mai frumoase ale lor năzuințe.

„Veacuri de-a rîndul visat-au păstorii din creierul Carpaților și țărani din delta Dunării, generații ce au plămădit dincolo și dincoace de munți, destinul aceluiași popor. Veacuri de-a rîndul visat-au scara cea minunată care va lega într-o bună zi glia lor cea binecuvîntată cu minunatul cer al comunelor lor idealuri. Veacuri multe și amare au trecut peste ei, veacuri de robie și impilară, de cruntă sărăcie și nospuse nenorociri. Precum Iacov odioasă, înfîlțit-au și ei pe Labanii lor, exploataatori nemiloși care i-au jefuit de rodul muncii lor. Din cite piepturi n-a izbucnit, în aceste veacuri de restriște, strigătul adresat de truditul harnic și neobosit, dar în același timp spoliat de rodul muncii sale, care îi aruncă în fața lui Laban clocot de revoltă în cuvintele:

מָה עָשִׂי, מָה חֲשַׁתִּי כִּי דִלְתִּי אֹהֶל?
„Cu ce am păcătuit, cu ce am greșit, că mă pîndești astfel? Ziua soarelui m-a ars, iar noaptea am înghețat de frig spre a te sluji” (Genesis, 31,36).

La 1 decembrie 1918, visul de veacuri a început să se împlinească. În marea adunare de la Alba Iulia, urmașii acestor iobagi și răzeși au proclamat, prin istoricul act al unirii Transilvaniei cu România, voința lor neclintită ca, în sfîrșit, să devină כְּלוֹמַם חַיִּינוּ „stăpîni ai visului lor”, făuritori săi.

Asemenia tuturor momentelor de cotitură, cărora scurgerea timpului, departe de a le estompa, le scoate, dimpotrivă, tot mai mult în evidență însemnătatea, istoria conferă neconținut sensuri noi, tot mai bogate, actului de la 1 decembrie 1918. Unirea Transilvaniei cu România, piatră de hotar în istoria poporului, a creat cadrul statal al dezvoltării României moderne, a avut o înfrîurire pozitivă asupra întregii evoluții, economice, politice și sociale a țării. Un popor legat printr-o comunitate de limbă, de cultură, de destin istoric, s-a regăsit în granițele firești ale țării sale, ducînd mai departe lupta pentru deplina sa eliberare națională, politică și socială. Iar atunci cînd logica istoriei a dus la împlinirea actului revoluționar de la 23 August 1944, România a pornit cu toate pinzele întinse spre zările însoțite ale progresului, dreptății sociale și păcii.

La împlinirea unei jumătăți de veac primim în juru-ne și o spunem la fel cu psalmistul חַיִּינוּ כְּלוֹמַם חַיִּינוּ „sîntem parcă am visa”. Frații și-au dat mina și clădesc împreună o țară minunată. Ei se bucură de roadele muncii lor și urcă, în fiecare an, în fiecare ceas, cu o treaptă mai sus pe scara ce-i duce spre cerul idealurilor lor.

Din vremurile cele mai vechi destinul poporului român a fost și cel al naționalităților care și-au făurit vatră și cămin pe aceste meleaguri primitoare.

Istoria, viața însăși, i-a învățat pe oamenii de toate naționalitățile din această țară că au aceleași interese, aceiași prieteni și aceiași dușmani, că aceeași soartă i-a înfrățit pentru de-a pururi. În marea retortă a conviețuirii multiseculare, la aceeași flacără sfîntă a muncii și a luptei, s-a plămădit unitatea și frăția dintre poporul român și naționalitățile conlocuitoare. Sub semnul acestei frății s-a săvîrșit și marele act al unirii Transilvaniei. Declarația votată la 1 decembrie 1918 la Alba Iulia prevedea, printre principiile democratice fundamentale „la alcătuirea noului stat român”, ca prim punct următoarele: „Deplina libertate și egalitate națională pentru naționalitățile conlocuitoare, învățămînt și administrație în limba maternă, reprezentare proporțională a minorităților naționale în parlament și în administrația publică.”

Aceste principii și-au aflat împlinirea lor plenară în Constituție și celelalte legi și reglementări ale României socialiste, în realitățile vieții noastre de fiecare zi.

Alături de poporul român, de naționalitățile conlocuitoare, populația evrească ia parte cu trup și suflet la sărbătoarea țării. În drumul atît de plin de peregrinări și suferințe care a fost trecutul nostru, România a fost o oază de tihnă, un pămînt al generozității. Aici, în climatul prielnic al omiei și ospitalității românești, strămoșii noștri și-au durat obstinle, au înălțat așezăminte de învățătură și lăcașe de cult, trucidînd tot la cot cu ceilalți oameni ai muncii pentru înflorirea patriei comune.

Cei mai buni fii ai populației evreiești și-au amestecat singele lor cu acel al luptătorilor pentru independența României, la Plevna și la Grivița, la Mărășești și la Otuz. Înaintea plutoanelor de execuție ale regimurilor fasciste au pășit cu demnitate și patriotism laolaltă cu eroii poporului român și acci ai populației evreiești.

De secole, năzuințele curate ale țării au devenit și năzuințele noastre, suferința ei și suferința noastră, bucuria ei și bucuria noastră.

În acest spirit și continuînd în mod firesc o tradiție scumpă inimilor noastre, sărbătorim astăzi, împreună cu toată suflarea țării, semicentenarul unirii Transilvaniei cu România. Asemeni părinților și bunicii lor, ne adunăm în această zi de bun augur în templele și sinagogile noastre spre a-i mulțumi Celui Atotputernic pentru grația pe care a arătat-o acestei țări și spre a-L ruga să reverse asupra-i de-a pururi harul și promia cerească.

Ambasadorul statului Israel la Paris, și d-na Eytan întîmpină pe d-na și d. Șef rabin dr. Moses Rosen la recepția oferită în ziua de 10 noiembrie 1968.

ÎNTOARCEREA ÎN ȚARĂ A EMINENȚEI SALE D-LUI ȘEF RABIN ȘI A D-NEI DR. ROSEN

În ziua de 17 noiembrie a.c. s-au întors în țară, venind de la Paris, unde au participat la mai multe manifestări internaționale evreiești, Eminența Sa d. Șef rabin și d-na Dr. Moses Rosen.

Pe aeroportul Băneasa au venit în întîmpinare d-nii: Emil Sechter, secretar general al F.C.E. (M), Daniel Segal, președintele Comunității evreilor (M) din București, prim-rabin I. M. Marilus, președinti de temple și sinagogi, funcționari ai Federației.

Eminența Sa d. șef rabin dr. Moses Rosen în Consiliul Național al Frontului Unității Socialiste

În ziua de 19 noiembrie a.c. Eminența Sa d. Șef rabin dr. Moses Rosen a luat parte la ședința de constituire a Consiliului național al Frontului Unității Socialiste.

Eminența Sa d. Șef rabin a fost ales membru în Consiliul național al Frontului Unității Socialiste.

Figuri biblice

Din șirul lung de femei și bărbați care populează universul biblic, un chip se desprinde, cucerind pentru todeauna admirația, respectul și dragostea noastră. Pe cînd toți ceilalți eroi ai cărții cârților au, fiecare, părțica lor de pămîntesc, conul lor de umbră, ea, Iudith, este numai cer, lumină pură. Spre a-i zugrăvi portretul, Biblia folosește culorile cele mai strălucitoare și poate niciunde nu aflăm atîtea superlative ca în Cartea aceasta a Iudith. Căci ea e „frumoasă la stat și fermecătoare la chip”, credincioasă, bogată, de neam ales, impunînd respect tuturor, încît „nu ar fi îndrăznit nimeni să-i spună vreo vorbă rea”. Da, autorul divin, de obicei atît de scump cu superlativele, e acum de o dărnice surprinzătoare. Dar și așa tabloul îi pare doar un palid reflex al eroinei de vreme ce, dînd la o parte culorile, renunțînd la cuvintele cu care a crezut că-i poate desena, cumva, profilul, autorul, cerut desigur el însuși de modelul său, exclamă: „O astfel de femeie frumoasă la chip și înțeleaptă la vorbă nu se află nicăieri, de la un capăt și pînă la celălalt al pămîntului!” (Iudith XI, 21).

Figura de vis a acestei femei ce încarnează însăși Feminitatea evoluează pe un fundal sumbru, alcătuit parcă anume spre a-i

pune și mai mult în evidență lumina. Căci, ca de atîtea ori pînă atunci și de atîtea ori de atunci, un exemplar superb al umanității, un nufăr suav și plin de gingăsie s-a ivit din mocirla cruzimii, a urii și a instinctelor primare dezlanțuite. În astfel de momente de cosmar, divinitatea pare a crea un exemplar uman ales, de o perfecțiune desăvîrșită, ca și cum prin el ar urmări să reabiliteze întreaga speță umană, oferindu-i prototipul, chipul ideal către care să aspire și să tindă.

Un asemenea chip a fost Iudith, mîndra fiică a lui Merari, din cetatea Betuliei. Totul în ea este măreț, alcătuit la dimensiuni de epopee! Ea nu poate fi comparată decît cu sine însăși, iar depășirea devine autodepășire: frumusețea nu-i este întrecută decît de noblețe, noblețea de înțelepciune, înțelepciunea de cuvință. Iar mai presus de toate, ca o diademă strălucitoare, e credința. Credința nestălmătită în neamul ei, în valorile supreme ale vieții. Această credință arde ca o flacără veșnică în sufletul ei, o flacără pe care nici un uragan n-o poate stinge. S-o stingă? Dimpotrivă; dacă un curent de aer poate stinge o luminare, un uragan face ca flacăra unei păduri să se înalțe pînă la astre...

„Un astfel de uragan abat asupra mult clinului pămînt al Iudeii oștirile fără număr ale lui Holofern, semețul general al crudului rege Nabucadnetar. Numărul lor e legiune, sînt înarmați pînă-n dinți, zale și platoșe strălucitoare îi fac aproape invulnerabili. La adăpostul acestei invulnerabilități, ele mărșăluiesc prin orient, răspîndind spaimă și suferințe și moarte în calea lor: „Atunci îi cuprînsese frica și tremurul pe toți locuitorii de pe malul mării, din Sidon, din Tir și din Acco, și toți locuitorii din Iamnia, din Așdod și din Așcalon se îngrozau.”

Molohul războiului se hrănește cu singe, cu tot mai mult singe, care, departe de a-l potoli, îi afiță și mai mult foamea și sete. Molohul însetat și flămînd ajunge la porțile cetății Betulia. În început, locuitorii ei rezistă semețului general, care poruncește oștirilor sale s-o împresoare și s-o supună cu arma cea mai teribilă: a setei. Toate izvoarele sînt întrerupte, aprovizionarea cu apă a cetății oprită cu desăvîrșire. Cu buzele crăpate de sete, cu chipurile mistuite de arșiță, luptătorii rezistă: o zi, două, șapte, șapte-sprezece. În a 34-a zi, voința celor din cetate pare zdrobită. Subzăvîșitorii sînt gata să capituleze, dar cei mai dîrzi solicită un ultim răgaz, răstîmp pentru o minune. Dacă în cinci zile ea nu se va produce, porțile cetății vor fi date la o parte pentru ca tragedia să se consume pînă la capăt...

Aceasta este clipa destinului, ora gravă a Iudith. Ea este flacăra pe care uraganul o înalță pînă la astre. Nu, cetatea nu va fi nimicită, copitele cailor nu vor frămînta pulberea amestecată cu singele copiilor, femeilor și bătrînilor ei!

V. R.

(Continuare în pag. 2-a)

Un clasic al poeziei ebraice IUDITH

Căci niciodată eu nu voi întinde gîtul spre a fi masacrat !"

Predilecția pentru eroism l-a dus spre una din figurile de seamă ale istoriei noastre antice, spre Saul, primul rege al lui Israel. În versurile poetului, regele trăiește și moare ebraic, la Ghilboa, într-o supremă înclăstare cu filistenii.

Pesimismul este absent din creația lui Cernichovsky. În opoziție cu Ecclesiastul, el exclamă: „Eu nu voi blestema niciodată ziua în care m-am născut... Căci eu voi pași pe cărarea care duce în pădure, voi uita tristețea”.

S-au împlinit 25 de ani de la moartea lui Saul Cernichovsky, poetul care alături de Bialik a pus bazele renașterii poeziei ebraice.

Născut într-un tîrg din Crimeea în anul 1875, urmează liceul la Odesa iar apoi medicina la universitatea din Heidelberg. Ebraica o învățase în casa părintească fiindu-i, alături de rusa, limbă maternă. În această străveche limbă, limba Bibliei și a profetilor, își va realiza creația poetică, începînd de la prima poezie, publicată într-o revistă din Baltimore, pe cînd Cernichovsky avea vîrsta de 17 ani și pînă la marile sale poeme „Baruch din Magenta” și „În munții Ghilboa”.

Saul Cernichovskiy a fost un mare admirator al clasicismului grec. De la vechii greci a luat cultul pentru frumos, pentru forme pure, pe care nu a ostenit să le cînte în sonete. De aceeași esență este viziunea sa despre dragoste, o viziune extra-terestră, cosmică. Pentru poet, femeia adorată este o imagine, un reflex al setei sale de frumos. Ea e albă ca spuma mării, delicată ca zăvoara dimineții, nevoințată ca un prunc nou-născut. O asemenea femeie încetează a fi o apariție pămîntească, ea devine un fenomen divin.

O altă temă majoră în creația lui Cernichovsky este eroismul. Respectul, admirația, dragostea sa se îndreaptă spre omul care nu se pleacă în fața furtilor, care le înfruntă și învinge. Într-unul din sonetele sale, poetul se întreabă: „Ce fel de sînge curge în vinele mele? Sînge de martir? Nu!

(Urmare din pag. 1-a)

Puterțică și neclintită prin credința ei, Iudith iese din cetatea asediată, pînă unde în tabăra dușmană, se înfrîngăză înaintea semetului general Holoferne, fîntă ei a ajuns acim în toate privințele la plenitudine, toate darurile par a-i fi fost acordate în vederea acestui moment. Frumusețea ei cucerește oimă războinicului, grația ei îl subjugă, înțelepciunea ei face să-l roade birui... Semetul general, care a semănat jale și moarte în drumul său, e acum o bucată de căruș mure în mîinile Iudith. Iar atunci cînd, orbit de această frumusețe strălucitoare, se retrage cu ea în cort, Iudith devine bratul neșcoșilor al justiției immanente: arel ce a răscut sabia împotriva altor coroaie, pierce de sabie. Și, sablă în frînte, generalul ce părăsea mincibil cocoșul pe cul învecinat în platose și zale, este răpus de bratul delicat al unei femei! Așa se împlinște încă odată destinul, văditu-se că mai tare decît fierul și spada forței brutale, corolitoare, e credința în unitate, în valorile eterne ale vieții.

De atunci au trecut secole, milenii. Imperii au răsărit, au strălucit și au călîndit în negura uitării. Ostiri fără număr au mărșăluit și răpotat lor a băgat groază în oameni, apoi au dispărut în urmă. Ea, Iudith, însă e vie, slăvească pură, femeie-ideal, care în toate epocile a marșat imaginația oamenilor, fiind pentru ei imbold și înălbitor. Cîi mai mari artiști au vădit-o, căutînd s-a exprima cu forța talentului lor. Michelangelo a pictat-o în Capela sextimă. El este cel mai ilustru, dar nădăcut singurul: Tintoretto, Veronese, Correggio, Cranach, Rubens, Botticelli, Rembrandt, da, ritmul paletelor și el — marele Rembrandt! — cu totuși au fost atîta de frumusețea fără seamăn a Iudith. Frumusețea ei a devenit, astfel, o sursă de frumusețe, care constituie podoaba celor mai de seamă pinacoteci din lume. Poetii au preaslăvit-o în versuri nemuritoare, scriitorii de mare talent i-au închinat opere de teatru, compozitori de seamă, printre care și Handel, au dat-o în oratori.

„Căci ea este Iudith, femeie-simbol, înfruptă a unei viziuni de frumusețe și de libertate a omenirii.”

U.R.

SICHEL : Iudith și roaba ei.

SUCCEUL „CIOCIRLIEI”
IN S.U.A.

În continuarea turneului pe care îl întreprinde în S.U.A. ansamblul folcloric „Ciocirlia” a dat spectacole în orașele Rochester, Cleveland, Ann Arbor, Detroit și Chicago.

Ansamblul românesc a fost întâmpinat cu viu interes în toate localitățile unde a evoluat, întrind unanime aprecieri elogioase din partea spectatorilor și a presei. Cronicile aparute în ziarele americane subliniază valoarea artistică a dansatorilor și interpretelor muzicali care alcătuiesc ansamblul, frumusețea costurilor, unitatea stilistică și bunul gust al programului.

Imaginea pe care o oferă ansamblul „Ciocirlia” spectatorilor americani, este a unei Români însoțite, plină de vitalitate și voioșie — se subliniază într-una dintre numeroasele cronici apărute.

Turneul „Ciocirliei” continuă spre orașele din sudul și vestul Statelor Unite.

ROMANIA LA SALONUL INTERNATIONAL AL ALIMENTATIEI

Participarea României la diferitele târguri internaționale a făcut să crească și mai mult prestigiul ei pe plan internațional.

În cadrul celui de al treilea Salon internațional al alimentației, deschis la Paris, România a prezentat o gamă variată de produse agro-alimentare.

Astfel, firma Prodexport a expus produse de conserve de pește, precum și produse de patiserie. Firma Romagricola a prezentat o varietate de 13 soiuri de vinuri românești, inclusiv Cotnari și Murfatlar.

EMISIUNI DE RADIO PREMIATE

Radioteleviziunea română a câștigat, cu una din emisiunile sale pentru copii, premiul special al juriului concursului internațional al programelor de radio și televiziune educative.

Emisiunea de televiziune „Regizorul” a obținut o diplomă de onoare.

La acest concurs, care s-a desfășurat la Tokio, au participat 166 programe din 53 de țări.

SESIUNE CONSACRATA LIMBII IDIȘ

Filiala din Argentina a Institutului științific evreiesc (IWO) a organizat la Buenos Aires o sesiune consacrată studiului limbii idiș. Cu acest prilej au fost prezentate referate despre structura și evoluția limbii în decursul timpului.

Sesiunea a adus un omagiu postum savantului Uriel Weinreich, autorul primului dicționar academic al limbii idiș.

TURNUL TEATRAL

Timp de 6 luni, cunoscutul actor Siegmund Turkow, unul din veterani teatrali idiș, a întreprins un turneu în țările Americii latine. El a prezentat un recital de poezie, precum și fragmente din bogatul său repertoriu. Spectacolele s-au bucurat pretențioși de mare succes, învederînd interesul publicului pentru teatrul idiș.

IOSIF BULOFF ȘI PAUL ZARİFOPOL

Răsfoind colecțiile „Adevărului”, am dat de un supliment al ziarului dedicat trupei din Vilna, care cu ansamblul său excepțional în frunte cu Iosif Buloff a slăbit în 1925 un numai admirația în publicul de teatru evreiesc, ci și aprecieri în lumea scriitorilor și actorilor români.

Trupa din Vilna a jucat pe scena teatrului Tonis, în grădina Jiguita, în grădina „Teatrului Non” de pe Udecești și pe scena prestigioasă a teatrului românesc de pe cheul Dimboviței.

În jocul admirabil al actorilor teatrului din Vilna s-au adăugat concepția regizorală îndrăzneală a lui Iosif Sternberg și decorurile lui Maxy. Buloff, primul protagonist al trupei din Vilna, a câștigat nu

numai admirația, ci și prietenia unor scriitori și actori români. Unul din aceștia a fost criticul Paul Zarîfopol, „unul din spiritele cele mai liberale și mai nobile”, cum spunea Buloff.

Într-o vizită de la Sinaia, Buloff a fost invitatul lui Paul Zarîfopol, găsim acolo o primire călduroasă în cercul de prieteni, scriitori și publiciști ai criticului.

Buloff s-a bucurat și de ospitalitatea marelui actrișe Lily Popovici de la Teatrul Național, la masa căreia, dată în cinstea sa, s-a întretinut cu actori români.

GUGLIELMO, EUREUL DIN PESARO ȘI GIUSEPPE EUREUL

Din cartea „Figuri feminine din Renaștere” de Alexandru Marcu, apărută în 1939, la capitolul „Ales-

sandra dei Bardi”, p. 31, reținem următorul pasaj:

„...Arta dansului își avea legile ei precise, născuții, tratatele ei, precum era acela, foarte folosit, al mîrii Guglielmo, eurent din Pesaro, al lui Giuseppe Eurent”.

Acești doi evrei cîștiau aveau obiceiul a se prezenta drept urmași ai urmașilor lui David, regele și poetul, autorul psalmilor.

Dintre cei doi maeștri, Guglielmo Eurent Pesaresc este autorul tratatului „Trattato dell'Arte del Ballo, testo inedita del secolo XV”.

„CAVALERUL BERNARD FLITMAN”

Știați de Ordinul cavalerilor Sfînta Caterina de Sinai? A fost înființat în 1063 de Robert, „Sire de Lusignan” și reconstituit în 1891 de Guy de Lusignan, care se înti-

tula „Print regal de Ierusalim, de Cipru și de Armenia” și „Mare maestru al Ordinului cavaleresc de Sainte Catherine du Mont Sinai”.

Ca o curiozitate, înregistrăm faptul, după un document original pe care îl avem sub ochi, că unul din cavalerii acestui ordin a fost și chirurgul dentist Bernard Flitman, fost timp de aproape 40 de ani președinte al Comunității evreilor din Focșani.

Titlul de cavaler l-a obținut la 9 noiembrie 1891, la Neuilly — Paris, în Villa de Lusignan, pentru „meritele, virtuțile și talentele dr.-ului Bernard Flitman, dorind să-i dăm o mărturie particulară a stimei și satisfacției noastre.”

Brevetul e semnat de „Marele maestru Guy de Lusignan”, care — cum se arată în acest document — „deține dreptul de a acorda titlul de cavaler de la strămoșii lui.”

Cornet

meridiane

Pe urmele unui jurnal găsit la Terezin

Între ghettourile înființate de naști pe întinsul țărilor cotoprite de ei se numără și cel de la Terezin, în Cehoslovacia.

Nu intenționez să descriu aici existența în acest ghetto. Între felul de viață dintr-un ghetto și altul exista prea puțină deosebire. Doar numărul celor care își duceau existența — căci ea nu putea fi numită viață, îndărătul acelor ziduri se deosebea de la un ghetto la altul: Lvov (120 000 locuitori), Cracovia (72 000 locuitori), Vilna (60 000 locuitori), Lublin (40 000 locuitori), Radom (35 000 locuitori) și așa mai departe, peste 3 000 000 de evrei fiind înghesuți de naști în ghettouri.

N-a existat vreo deosebire între ghettouri nici chiar în ce privește sfârșitul lor tragic: deportare sau exterminare pe loc. Numai durata existenței lor a variat.

Cîteva, cum e acela din Lodz sau acela din Kovno, au fost menținute pînă în 1944 și „lichidate” în preția retragerii trupelor naziste.

Dintre aceste ghettouri, în care viața colectivităților evreiești, artificial create, se desfășura în condiții dintre cele mai groaznice, cel din Terezin a avut un caracter special, care îl făcea să se deosebească de celelalte. Creat spre sfârșitul anului 1941, adică în perioada cînd a început să se declanșeze mecanismul genocidului, era destinat evreilor din Germania și din Cehoslovacia. Mai tîrziu au fost aduși aici și evrei din Olanda și din Danemarca. Din diferite motive naști hotărîseră ca acești evrei să nu fie imediat exterminați. Deși condițiile la Terezin erau întrucîtva mai bune ca în celelalte ghettouri sau lagăre de concentrare, ele erau destul de rele ca să poată cauza moartea unor persoane bine dezvoltate și sănătoase, chiar înainte de a fi încercate în trenurile de vite și expediate spre centrele de exterminare.

Curînd însă, nici această excepție n-a mai funcționat și evreii din Terezin au fost „strămutați” spre o „destinație necunoscută”, care era Auschwitz, Belsen sau alte uzine ale morții, unde au îngroșat numărul celor gazați sau arși.

Astfel, între 1941 și 1945 numărul evreilor aduși în ghetto a fost de 153 000, el a scăzut repede la 30 000 ca în momentul eliberării să ajungă la 17 521.

Deși, pînă la urmă, ghettoul din Terezin n-a constituit decît etapă a macabrelui circuit, el a servit totuși naștilor și unui alt scop: în diverse rînduri, comisiile ale Crucii Roșii internaționale au fost admise să-l viziteze, demonstrîndu-li-se astfel că soarta pe care naștii o rezervă evreilor e, firește, aspră, severă, dar „omeneste acceptabilă”. Cît a fost de „acceptabilă” o vededesc cu prisosință cifrele celor dispăruți...

O descoperire făcută recent aruncă o lumină inedită asupra istoriei acestui ghetto. În toamna anului trecut, niște muncitori care lucrau la repararea clădirilor fostului ghetto, au găsit, sub scîndurile unei case, un saculeț negru, iar înăuntru lui un carnet. Obiectele au aparținut, cu siguranță, unuia din locuitorii acestui ghetto, care și-a notat, cu minuțiozitate, evenimentele care s-au petrecut în acest „vas închis” care a fost Terezin. Notațiile sînt făcute în ebraică, soția lui, fac din acest jurnal un document aparte în literatura de acest gen.

Cine o fi oare autorul lor? Doi ziaristi cehoslovaci, Sylva Groszova și I. M. Jedlicka, au încercat să-i dea de urmă. Cercetînd notațiile scrise în limba cehă, ei au descoperit că autorul lor era îndrăgostit de o tînară fată, Gerti, căreia el îi spune cu duioșie Beculka, dar fata nu se gîndea doar la el, ci, se pare, și la un oarecare Gonda. Notațiile arată că autorul lor a fost un om instruit, blind, care cunoștea perfect situația din Terezin și care știa să-și îmbrace gîndurile într-o formă literară. Tocmai modul cum împletește el evenimentele tragice pe care le trăiește — alături de întreaga colectivitate, cu amintirile pline de duioșie și de dragoste pe care i le inspiră tînăra fată, devenită mai tîrziu, în ghetto, soția lui, fac din acest jurnal un document aparte în literatura de acest gen.

Cum să dea însă de autorul lui? În text nu sînt menționate decît puține nume, și nici acestea complet. Firește, lucrul e ușor de înțeles: autorul nu voia să aducă nenorocirea pe capul nici unei persoane din ghetto. Ziaristi au reușit cu multă greutate să descifreze zece nume. Dar nu s-au dat

bătuți. Au început să cerceteze cu stăruință. În primul rînd, fișierul populației, ca să descopere astfel pe cei — puțini la număr — care au supraviețuit și s-au întors din „uzinele morții”. Cum să găsești, însă, între toate numele acelea, pe Fredy sau pe Walter, despre care vorbește autorul necunoscut în jurul său? Prin ghettoul din Terezin au trecut doar 153 000 de oameni, dintre care peste 130 000 au pierit. 36 000 chiar între zidurile ghettoului, restul fiind expediati de naști în alte lagăre. Din zece nume pe care ziaristi le-au stabilit în mod sigur, nouă erau trecute în fișier printre numele acelor care au murit. Doar al zecelea, Jiri Vogel, din Praga, mai trăia. Așadar, ziaristi s-au dus imediat să-l vadă pe acest unic supraviețuitor. Vogel a declarat ziaristilor că, după părerea lui, autorul jurnalului trebuie să fie Gonda Redlich, care a fost adus printre primii la Terezin în noiembrie 1941. Într-adevăr, jurnalul începe la 1 ianuarie 1942.

Incurajați de acest prim succes, ziaristi au întreprins noi anchete, noi cercetări în arhive, ca și printre oamenii care l-au cunoscut pe Redlich. Și astfel au reușit să descopere o nouă urmă: pe doctorul K. La-gus, care a fost deținut și el la Terezin. Și doctorul l-a indicat pe Redlich ca presupus autor al jurnalului, dezvăluindu-le în același timp că lui Gonda i se mai spunea și Egon. Egon Redlich avea patru frați și surori, dintre care trei au pierit, împreună cu familiile lor, în cuptoarele de la Auschwitz, al patrulea, grav bolnav, trăind la Praga.

Iată-i, deci, pe cei doi ziaristi, la acest frate al lui Egon, care poartă în trupul lui urmele detențiunii în ghetto și lagăr. Să le dăm cuvîntul.

„Soția lui este convinsă că Egon este autorul jurnalului. Ea ne aduce un carnet al lui Egon, ca să putem compara scrisul, caută și ne arată fotografiile. Despre Gerti nu stie însă nimic; pentru ea, Gerti este o necunoscută. De altfel, nimeni din familie n-o cunoștea; toți știau doar că așa îi spunea Egon fetei lui. Tatăl lui Egon a văzut-o la Terezin, dar și el a murit. Doamna Redlichova caută printre notițele ci. unde se află numele tuturor membrilor familiei, în drep-tul numelui lui Egon, tatăl lui adăugase că are un frate, scriind, între paranteze, numele Beck. Am exclamat amîndoi deodată: Bec-kova! Beckulka! Am căutat totuși în zadar printre fișe pe o oarecare Gerti Beckova, despre care iubitul ei scria că sosise în ghetto în ziua de 12 octombrie 1942. După puțin timp am dat de un nume asemănător: Gertruda Beckova. Data convoiului coincide. Ceva mai mult încă: la 16 martie 1944, ea a dat viață, la Terezin, unui băiat, Petr”.

Strădaniile celor doi ziaristi cehoslovaci au fost încununate de succes. Ei au reușit să descopere numele, fișierul dezvăluindu-le, în același timp, destinul tragic al întregii familii. Potrivit indicațiilor naziste originale, ei au constatat că, la 23 octombrie 1944, în convoiul care transporta o parte din deținuții de la Terezin spre Auschwitz se aflau și cei trei care — cu ordinea metodică — care-i caracteriza pe naști — figurează sub numerele ET 1508, ET 1509 și ET 1510. Desigur, și ET 1508 și ET 1509 și ET 1510 au pierit, ca atîtea alte sute de mii, în cuptoarele de la Auschwitz.

Acestea sînt pietrele de hotar pe drumul pe care acești evrei nefericiți și-au făcut ultima călătorie. Atunci cînd jurnalul și notele lui Egon Redlich vor fi complet descifrate și traduse ne vor putea dezvălui desigur multe lucruri despre existența din ghetto Terezin, despre execuțiile și torturile la care naștii își spuneau victimele, despre masacrarea deținuților, despre înslărea Crucii Roșii internaționale și despre multe alte evenimente tragice al căror martor a fost autorul lor. PAUL B. MARIAN

Reînnoiți din vreme abonamentul pe anul 1969 pentru a vă asigura primirea în continuare a revistei.

Prețul unui abonament este:

24 lei pe 1 an;

12 lei pe 6 luni.

Expediați banii prin mandat poștal, pe adresa: Federația Comunităților Evreiești, București, cont BNR 118001, sectorul IV.

Abonații din București pot depune contravaloarea abonamentului la casieria Federației, din str. Sf. Vineri, 9, în orice zi lucrătoare, între orele 12—15.

LA BUCHENWALD

La Buchenwald țărîna e oase.
zidurile carne,
apa sînge.

Acolo,
păsările croncănesc
și picioarele calcă pe morminte.

Acolo,
timpul nu mai conta,
oamenii nu mai gîndeau.

Nu mai aveau putere să gîndească.

Noaptea,
trei reflectoare zgîriau întunericul.

ochi și arme luceau în beznă.

În barăci de lemn, schelete vii,

aruncate unele peste altele

încearcă să doarmă, încearcă să trăiască.

Ziua,

reflectoarele erau moarte.

Dar același ochi aceleași arme luceau în soare.

În alte barăci, aceleași schelete vii.

albe, negre, galbene

își amestecau în muncă

mîinile, viața, lacrimile.

La Buchenwald acum e pace.

Ar trebui arată bucata imensă de pămînt

care... altădată...

Dar nu se poate:

la fiecare pas plugul s-ar împiedica de oase

CRISTINA BOHACIU

CL. IX-a A

Liceul de muzică Cluj

N.R. Poezia de mai sus ne-a parvenit la redacție însoțită de următoarea scrisoare: În vara aceasta, fiica mea, Cristina Bohaciu, a vizitat Buchenwaldul. Versurile sînt mînturii care simțite acolo de copilă în vîrstă de 15 ani. Vi le trimis Dvs. spre publicare Cu mulțumiri, Dr. Bohaciu Valeriu, Cluj.”

Le publicăm pe amîndouă, poezia și scrisoarea, cu pietate.

Desene de copii...

Cu prilejul împlinirii a 30 de ani de la diktatul de la München, poșta din R. S. Cehoslovacă a emis o serie de timbre înfățișînd desene executate de copii deținuți în lagărul nazist de la Theresienstadt.

Primul timbru din această serie, în valoare de 30 de helleri, repro-

duce desenul unui copil ce avea vîrstă de 10 ani și înfățișează silueta a doi bărbați și două Maghen-David. Al doilea timbru, în valoare de 60 de helleri, reproduce desenul fetei Kitty Brunnerova, pe atunci în vîrstă de 11 ani, care înfățișează o cîmpie smălțuită de flori, peste care roiesc fluturi. Al treilea timbru, în valoare de 1 coroană, reproduce desenul copilului Jiri Schlesinger, de 10 ani, înfățișînd o fereastră cu un ghiveci de flori.

Prin dramatismul pe care-l exprimă, această emisiune de timbre face să aibă nu numai valoare filatelică, ci înainte de toate una considerabil mai mare, general umană.

Locuri sfinte

MACPELA—PEȘTERA PATRIARHILOR

Din cele mai vechi timpuri, orașul Hebron a fost unul dintre centrele religioase sfinte pentru evrei. Această în primul rând datorită faptului că aici se află peștera Macpela, locul de veșnică odihnă a patriarhilor.

Aici, în peștera Macpela, primul patriarh, Avraam, părintele poporului evreu, și-a îngropat soția mult iubită, pe Sara. În capitolul 23 din Facere ni se înfățișează tabloul impresionant al morții și îngropării Sarei în peștera Macpela:

„Și a trăit Sara o sută douăzeci și șapte de ani. Altfia au fost anii vieții Sarei.

Și a murit Sara la Chiriath-Arba, adică Hebron, în țara Canaan. Și a pornit Avraam să jalească pe Sara și s-o plîngă.

Apoi s-a sculat Avraam de lângă moartea sa și a deschis vorbă cu fiii lui Het și le-a spus:

„Eu sînt străin și acinut printre voi. Dați-mi în stăpînire un loc de îngropăciune în mijlocul vostru, ca să îngrop pe moartea mea.”

Și fiii lui Het au răspuns lui Avraam și i-au zis:

„Ascultă-ne, Doamne! Tu ești în mijlocul nostru, un principe al lui Dumnezeu; îngropă pe moartea ta în cel mai ales dintre mormintele noastre; nici unul dintre noi nu te va ține de rău, ca să-ți îngrope pe moartea ta în mormintul lui.”

Atunci s-a sculat Avraam și s-a închinat pînă la pămînt, înaintea norodului finitului, adică înaintea fiilor lui Het.

Și răspunzîndu-le le-a zis: „Dacă vreți din toată inima să îngrop pe moartea din casa mea, dați-mi ascultare și rugați pentru mine pe Efron, fiul lui Hohar.”

Ca să-mi dea mie peștera Macpela, care este a lui și pe care o are la capătul țării lui, și să-mi-o dea pe bani peștiri, ca loc de îngropăciune în mijlocul vostru.”

Ci Efron era de față, între fiii lui Het. Atunci Efron Heteu i-a răspuns lui Avraam, în auzul tuturor fiilor lui Het, care veniseră în poarta cetății și i-a zis:

„Nu așa, Doamne, ci ascultă-mă! Țarina (i-o dau) te împănă cu peștera din ea, (i-o dau) te în fața fiilor poporului meu, ca dar: îngropă pe moartea ta!”

Atunci Avraam s-a închinat pînă la pămînt, în fața poporului a celui finit.

Și a rostit către Efron în auzul poporului de acolo, zicînd: „O, te rog, ascultă-mă: îți dau prețul țării; primește-le de la mine, ca să îngrop pe moartea mea acolo.”

Efron i-a răspuns lui Avraam:

„Nu, Doamne! Ascultă-mă! O țară care prețuiește patru sute de sicli de argint, ce poate ea să însemneze pentru noi amîndoi? Deci îngropă pe moartea ta!”

Atunci Avraam a ascultat de Efron și a cîntărit Efron cîtimea de argint, pe care o spusese în auzul fiilor lui Het, adică patru sute de sicli de argint, după prețuirea neguțătorească.

Astfel a ajuns țarina lui Efron, cea din Macpela, la răsărit de Mamre, țarina și peștera din ea, precum și toți copacii care sînt în țarina de jur-împrejur, în tot cuprinsul ei. În stăpînirea lui Avraam, cu știința fiilor lui Het, adică a tuturor care veniseră la poarta cetății.

Iar după acestea, a îngropat Avraam pe Sara, femeia sa, în peștera din țarina Macpela, la răsărit de Mamre, adică de Hebron, în țara Canaanului.

Astfel au trecut în stăpînirea lui Avraam țarina și peștera care este în ea, ca moșie de îngropare a lui Avraam, cumpărată de la Helei.

Aici și-a aflat, apoi, odihnă veșnică Avraam. Tot aici odihnesc, de mii de ani, Ithak și soția sa Rebeca; Iacov și soția sa Lea.

E de înțeles chemarea pe care acest colțșor al Țării Sfinte a adresat-o în toate timpurile sufletului evreiesc. În toate timpurile, pelerini veniți din toată lumea au venit să-și plîngă aici suferința și să se reculegă la izvorul milenar al neamului.

Printre pelerini s-au aflat figuri ilustre, a căror trecere prin aceste locuri înseamnă o dată memorabilă în calendarul iudaic.

În anul 926 (1166) Maimonides a vizitat peștera Macpela. Iată cum descrie marelui învățat momentul înălțător al sosirii sale: „Iar duminică, în ziua de 9 a lunii Marhešvan, am pornit din Ierusalim spre Hebron pentru a săruta mormintul strămoșilor mei din peșteră. În ziua aceea am stat în peșteră rugîndu-mă și mulțumind lui Dumnezeu pentru marea sa bunăvoință.”

Aceste două zile, în care Maimonides a vizitat, în ziua de vineri Zidul apusean și în ziua de 9 Hešvan peștera Macpela „am jurat să fie fixate ca zile de sărbătoare, de rugăciune și de bucurie. Dumnezeu să-mi ajute să pot ține jurămîntul meu!”

Cunoscutul călător Benjamin din Todola a vizitat Hebronul în anul 493 (1171). În relatările sale el arată: „Pelerinilor creștini li se spune că aici sînt mormintele patriarhilor și ei dau ofrande. Evreii dau bani portarului care deschide poarta, coboară pe trepte cu o luminare aprinsă. În încăperea întâia nu se zărește nimic, tot așa în a doua și a treia; abea în cea de a patra se văd șase morminte, unul alături de celălalt, unde ard zi și noapte luminări.”

După Benjamin din Toledo, locul a fost vizitat de călătorul Petahia din Regensburg. Alt pelerin ilustru a fost rabinul Iacob ben Netanel Hacoheh.

Discipolii lui Nahmanide relatează despre o baie rituală ce se afla lângă peșteră și despre care tradiția susține că ar fi de pe timpul lui Sara. Rabinul Haparahi, cunoscutul autor al cărții „Caștor uferah” afirmă că lespezile din peșteră sînt din perioada regelui Solomon. În anul 1490, în timpul vizitei rabinului Ovadia Bartenura, nu li s-a mai permis evreilor să coboare jos, ci numai să se uite prin fereastră.

Credincioșii au fost convinși că în peștera Macpela se petrec minuni.

În anul 1663 a vizitat Hebronul falsul Mesia Sabatai Tvi, intrînd în peșteră. În cartea „Masao Eretz Israel” p. 451 se povestește despre bilețele scrise aruncate în peșteră. Rabinul Eliezer Halevi (1838) relatează despre mormintul lui Nahmanides care s-ar afla în Saar Itzhac (Poarta lui Isaac) pe prima treaptă la stînga. În anul 1839 a vizitat peștera Moses Montefiore.

ZI DE SĂRBĂTOARE
ÎN SATUL HABAD

„Nu-l cunoașteți pe bătrînul nostru rabin?” întrebă tînărul. „Miine e 19 Kislev, zi de sărbătoare pentru hasidimii habadnici. (habadnic, de la inițialele ebraice HABAD, hohma — înțelepciune; bina — pricepere; daath, cunoaștere).

A doua zi am venit în acel sat. Mii de hasidimii dănuiau și se bucurau acolo, încît îți dădeai imediat seama că pentru ei e o zi de sărbătoare.

Mai tîrziu au luat cu toții loc în jurul meselor. la ospățul festiv. În timpul ospățului s-a dat citire unei scrieri primite de la Rabin. Cînd un hasid pronunță numele acestuia, ochii îi strălucesc.

„Rabinul din Liubavici locuiește în America, dar sufletește e aici, printre noi” mi-a spus tînărul ce mă invitase.

Iată ce scrisese Rabinul: „Intr-un rînd bătrînul rabin se afla în camera sa cufundat în studiul Torei. Era atît de absorbit de învățătură, că nu vedea

și nu auzea nimic din ce se petrece în jur. Deodată ceilalți ai casei auziră un plîns de copil. Copilul cel mic căzuse din pat. Tatăl rabinului — bătrînul nostru rabin — ridică nepoțelul și spuse: „Nu e bine ca un om să fie pînă-ntr-alta absorbit încît să nu audă că plînge un copil. Nu e bine, nici chiar dacă omul studiază Tora...”

„Ați auzit?” imi șopti vecinul meu de masă: „aceasta este esența învățăturii hasidice”.

După citirea scrisorii hasidimii au ciocnit un pahar și au început din nou să dănuască. Am cîntat și dansat cu ei. Prietenul meu îmi explică: „În această zi, cu peste 150 de ani în urmă a răposat rabinul Snieersohn, creatorul curentului hasidic al habadnicilor. Aceasta a fost și ziua eliberării sale din închisoarea juriștilor. An de an, această zi e sărbătorită de hasidimii săi, care cîntă și dănuiesc.”

BRITH IURIT OLAMIT

Citiți în pagina a 12-a textul în limba ebraică

IOSEF BURȘTEIN

O remarcabilă personalitate a vieții evreiești a trecut prematur în lumea umbrelor.

În urma sa a rămas un gol care cu greu va putea fi umplut: la Congresul Mondial Evreiesc, din conducerea căruia a făcut parte din anul 1955; la Agenția Evreiască, unde deținea funcție de răspundere de șef al departamentului pentru cultură; la municipalitatea orașului Tel-Aviv, al cărui ajutor de primar a fost...

Născut în Polonia, în anul 1910, Iosef Burstein studiază la universitatea din Varșovia și la școala superioară „Achad-Haam” din Petach Tikva, unde se stabilește în anul 1936. Participă activ la viața socială, iar în timpul războiului și în perioada ce a urmat, la mișcarea de eliberare națională.

Pedagog înnăscut, se consacră cu pasiune problemelor de educație, domeniu în care se afirmă ca un specialist dintre cei

mai competenți. La aceasta se adaugă și talentele sale remarcabile de organizator, pe care le pune în valoare în funcțiile înalte pe care le-a deținut timp de mulți ani în conducerea municipalității orașului Tel-Aviv și a unor dintre cele mai de seamă organizații internaționale evreiești. Deosebit de prețios a fost aportul său în organizarea activității culturale a Congresului Mondial Evreiesc, unde a pus un accent special asupra micilor comunități din lume.

Iosef Burstein poseda un ascuțit spirit analitic și ocolea generalitățile atunci cînd se ocupa cu probleme sociale sau culturale. Avea largi relații culturale. A fost membru a mai multor instituții culturale, printre care și secția israeliană a UNESCO.

Decesul său prematur este o mare pierdere pentru Israel și pentru iudaismul de pretutindeni.

RABINUL MENAHEM ABRAHAM ROMANO

La Sarajevo a încetat din viață, în vîrstă de 89 ani, veneratul Menachem Abraham Romano, ultimul rabin al obștei evreiești din Iugoslavia.

Coborîtor dintr-o veche familie rabinică semardă — tatăl său a fost o autoritate talmudică — rabinul Menachem Romano era păstorul recunoscut al credincioșilor evrei din țara vecină și prieten, bucurîndu-se de prețuirea și respectul tuturor. În timpul ocupației fasciste, rabinul Romano și soția sa au fost salvați din ghearele naziștilor de către patrioții iugoslavi. În acel timp, toți cei trei fii ai săi, dintre care unul medic, luptau în munți, în rîndurile partizanilor.

În ziua de 3 noiembrie a.c. rabinul Romano a fost condus la locul de veci, de o mare mulțime îndoliată. Alături de familia îndoliată, de credincioșii evrei din localitate și de delegații comunităților din Belgrad, Zagreb, Subotica, Novisad, numeroși preoți creștini ca și personalități ale vieții publice din Sarajevo au ținut să fie de față la trista ceremonie.

Șef rabinul orașului Pecs (R.P.U.) dr. Iosif Schweitzer a oficiat serviciul funebru, rostind predica de doliu. Dr. Ladoslav Kadelburg, președintele Federației comunităților evreiești din Iugoslavia a exprimat durerea evreilor iugoslavi în urma pierderii suferite.

IMPORTUL DE CĂRȚI EBRAICE
LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI TRECUT

Cărți cu caractere ebraice au început să fie tipărite în imprimăriile din Moldova și Muntenia de-abia la sfîrșitul secolului trecut. Cărțile liturgice, de omiletică, de cazuistică rabinică și de exegeză biblică și talmudică, precum și cele de literatură hasidică se aduceau din Lemberg sau din alte centre galitiene.

Ceea ce se știe mai puțin este că la începutul veacului trecut se importau și cărți ebraice din Tuncia. Un document descoperit la Arhivele Statului — Craiova atestă că în 1833 s-au adus din Turcia, prin Craiova, 49 „stucuri” cărți evreiești pentru negustorul Herși (Herș) Idilman din Iași. Documentul

este o adresă a poliției orașului Craiova, care vestește ocîrmuirea județului că a cercetat cărțile evreiești venite la carvasarea (vîmă) din Țara turcească.

Reproducem mai jos textul acestei adrese oficiale:

Cinstita Ocîrmuire (a) județului Dolj,

Poliția orașului Craiovia

Spre răspuns la porunca cinstitei Ocîrmuire de sîpt nr. 2062 atîngătoare în pricina aducerii din Țara Turcească la carvasareo dă aici din Craiova 49 stucuri cărți evreiești ale lui Herși Idilman oveiul de la Iași și fiindcă voiește a le dăschide alicia

De aceia cu cînte încunoștiînză pă cinstita Ocîrmuirea urmarea ce s-au făcut.

1833 mai 10.

Nicolae (?) Brăiloiu
(Arh. St. Craiova, Perf. Dolj, Dos. 73/1831. f. 38.

Arhiva Documentară a Federației Comunităților Evreiești (M) posedă și cărți tipărite în Turcia, la Constantinopol sau la Salonic (cînd acest centru spiritual și comercial al evreilor, în majoritate sefarzi, se afla sub stăpînirea turcească). Unele din aceste cărți au intrat în țară, cum se poate presupune din documentul de mai sus, prin carvasaraua din Craiova.

SAVIN SOLOMON

VIZITA LA PARIS A EMINENȚEI SALE D-LUI ȘEF RABIN ȘI A D-NEI DR. ROSEN

INTREVEDERE CU CONDUCĂTORII LUI AMERICAN JEWISH COMMITTEE

În timpul prezenței d-sale la Paris, Eminența Sa d. Șef rabin dr. Moses Rosen a primit, în ziua de 14 noiembrie a.c. pe d-nii *Zacharia Schuster* și *Abraham Karlikof*, reprezentanții pentru Europa ai organizației „American Jewish Committee” cu care a avut o lungă și cordială convorbire de interes comun.

Vizitatorii au transmis d-lui Șef rabin omagiile prietenești ale noului președinte al acestei organizații, d. Arthur Goldberg.

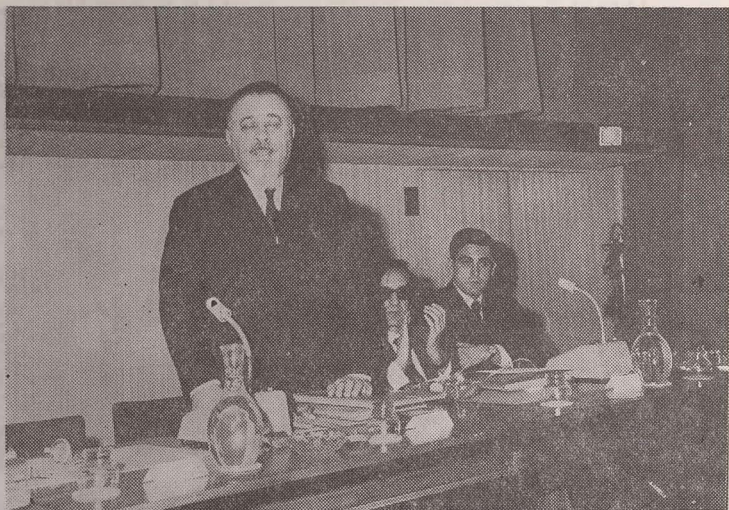
INTREVEDERE CU REPREZENTANTUL AGENȚIEI EVREIEȘTI

În ziua de 15 noiembrie a.c. Eminența Sa d. Șef rabin a primit la Paris vizita d-lui *M. Mevorah*, reprezentant al departamentului cultural al Agenției Evreiești. Au fost discutate probleme de colaborare între comunitatea evreiască din România și Agenția Evreiască pe tărîmul cercetării trecutului evreilor din țară (arhivă, inscripții funerare, tipărituri etc.).

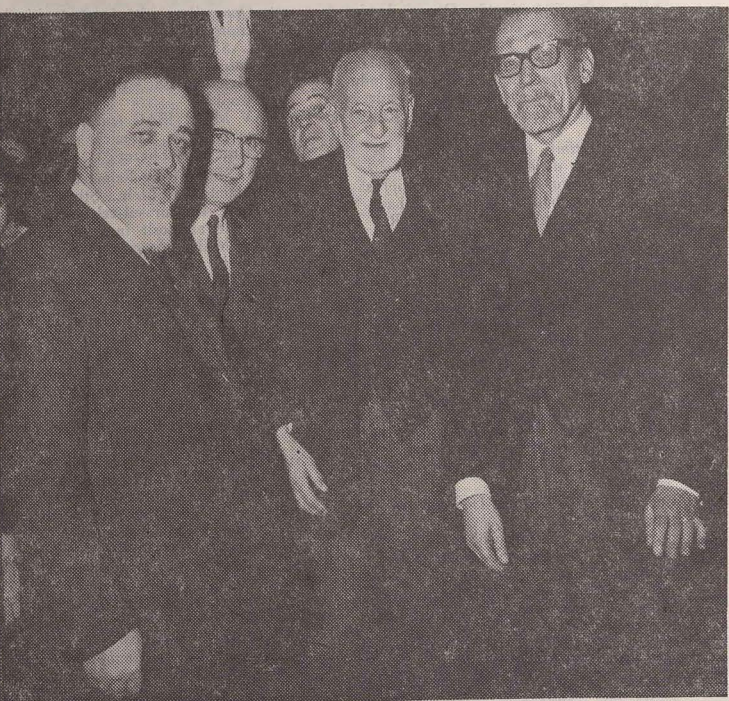
VIZITA LA WIZO

În cadrul vizitei făcute la Paris, d-na dr. Rosen a fost invitată de către d-na Kahn, președinta organizației feminine evreiești WIZO să viziteze această organizație.

Într-o întâlnire cu conducerea și activistele WIZO d-na Amalia Rosen a expus stările de lucruri de la noi, a vorbit despre opera de asistență socială, îndeosebi despre asistența la domiciliu a coreligionarilor bolnavi, singuri sau netransportabili. D-na Rosen a primit lămuriri în legătură cu probleme specifice ale activității femeilor evreice din Franța.

Eminența sa robindu-și discursul la Conferința comunităților evreiești din Europa. La masa prezidiului, în dreapta, scriitorul *Elie Wiesel*.

La Academia de științe morale și politice a Franței. De la stînga la dreapta: d. Șef rabin dr. *Moses Rosen*; *Rene Cassin*, laureat al premiului Nobel pentru pace; Marele rabin al Franței *Jacob Kaplan*.

DESPRE COMUNITĂȚI ȘI... PREȘEDINȚI

Fragmente din discursul rostit de Eminența d. Șef rabin dr. MOSES ROSEN în ziua de 10 noiembrie 1968, în fața Conferinței comunităților evreiești din Europa

Înfățișați aici, voi delegați ai comunităților evreiești din Europa, pe mesagerii a douăzeci de veacuri de așezări evreiești pe bătrînul continent. Prin glasul vostru nu răsuna problema noi, ci repetați aici, în alt grai poate, același zăbucium, același primejdii și același speranțe care au frîmțat fie pe iudeii de pe malul Tibrului, în timpul lui Iulius Cezar, fie pe acei din antîca Dacie, veniți odată cu cei dintîi coloniști romani, fie pe cei pînă de rugurile inchiiziției din Spania, fie pe cei ce-și îngrădeau viața colectivă în legea lui „Vaad arba aratzo” din răsăritul Europei.

Marile primejdii ce pînesc o comunitate aflată în Diaspora s-au dovedit a fi întotdeauna aceleași. „Kehilat Iaacov” s-a numit întotdeauna o astfel de colectivitate și sub această denumire apare ea în textul biblic (Deuteronomium 33, 4), Iaacov și nu Israel, celălalt nume pe care îl poartă aceleași triburi ale aceleiași credințe, ale aceleiași popor. Iaacov, pentru că numele acesta reprezintă un destin care depinde de acel al mediului înconjurător. Fiecare Iaacov își are Esavul său. Din partea acestuia din urmă îl poate pîndi fie exterminarea prin sabie, așa cum biblicul Iaacov a avut de înfruntat o astfel de primejdie, fie aceea de a fi îmbrățișat și sărutat (וישקו) (Genesis 33,4) cu dragoste de către Esav și atunci îl așteaptă pericolul מיתת נשיקה a „mortii prin sărut”, adică a dispariției voluntare a ființei sale religioase, naționale sau culturale.

În ambele situațiuni, și aceasta istoria a arătat-o de neenumărate ori, se confirmă versetul biblic וידרו אומות בעקב עשור.

„brațul său se află sub călcîiul lui Esav”, soarta sa e în funcție de Esavul respectiv.

Spre a-și apăra existența și spre a-și afirma identitatea, Iaacov, atîta timp cît n-a devenit Israel, și-a creat comunități קהלים menite a-i fi pavăză și a-i asigura viitorul.

„Vă vorbesc în numele unei comunități străvechi care, în decursul zăbuciumatului trecut al țării în care trăiește, a avut de înfruntat, de multe ori, ambele primejdii. Comunitățile noastre, breslele meseriașilor de acum trei sau patru veacuri din țirgușoarele moldovene, „frățiile sacre” חבורות קדושות

care reuneau pe evreii din Muntenia sau Transilvania în organisme sociale, religioase și culturale, toate acele instituții care reunite au dat, de-a lungul unei istorii de peste o jumătate de mileniu, tabloul unei קהילה comunități”, au dat ascultare acelei Tora sub a cărei egidă apare, pentru prima dată, noțiunea sfîntă de comunitate חברה קדישא (חברותא קדישא).

„Moșe ne-a orînduit Tora (învățătura), ca moștenire pentru comunitatea lui Iaacov” (Deut. 33,4). Tora învățătura, iată ceea ce ne-a asigurat existența, iată ceea ce ne unește deasupra barierelor artificiale sau frunțariilor reale ce ne-a despărțit. Aceleași rugăciuni, aceași Biblie, același Talmud, aceeași cultură ne-au făcut ca în multimilenara noastră istorie să nu fi avut nicodată problemele care agită contemporaneitatea evreiască, asupra definirii „identității iudaice”.

מי הוא יהודי „Cine e evreu?”. Întrebați pe yemenitul religios, sau pe credinciosul din Satu-Mare, pe evreul tradițional din Brooklyn sau pe cel din Tel-Aviv! Vor zimbi auzind această întrebare care pentru ei nu există, căci mil de fibre îi unesc în aceeași credință și aceeași învățătură.

Evrei europeni, din răsărit și din apus, am avut, în timpul generației noastre, de străbătut ambele primejdii. Am suferit crunt de pe urma sabiei lui Esav care ne-a secerat

cea mai mare parte dintre comunitățile noastre sfînte. În condiții dispariției urei rasiale și a egalității cetățenești ni se micșorează rîndurile, deoarece societatea în mijlocul căreia trăim ne îmbrățișează și dorește de multe ori în mod sincer, să se contopească cu noi.

În aceste condițiuni, schimbul de vederi și de experiențe dintre noi are o covârșitoare însemnătate. Comunitățile evreiești din Europa trăiesc astăzi în două sisteme sociale diferite. Întîlnindu-se, ele pot găsi numitorul comun al strădanilor lor potrivit eticii iudaice, potrivit idealurilor și credinței comune. Nu uitați că această „Conferință a comunităților evreiești din Europa” nu se cade să rămînă o „piață comună” după modelul altor înghiebari, care uită care sînt adevăratele granițe ale Europei. Ne unesc atît de multe și totuși avem fiecare specificul și tradiția sa. Rituri și tradiții sînt de diverse nuanțe, nu numai în occident și în răsărit, dar chiar între noi, evreii „de dincolo de Sambatyon”, ca să se utilizeze denumirea dintr-o veche legendă iudaică. Avem diferite forme de viață comunitară. Colaborăm și trăim în cele mai prietenești relații cu comunitățile din Iugoslavia, iar bunul meu prieten dr. Kadelburg, care se află prezent, v-ar putea povesti multe despre aceasta și totuși sînt deosebiri între manifestările noastre comunitare. Același lucru este valabil în ceea ce privește și celelalte comunități din răsăritul Europei.

Ceea ce constituie însă datoria noastră a tuturor, factorul comun la care ne-am referit, este enunțat într-un verset din pericopa acestei săptămîni. Nu vă speriați. N-am de gînd să vă țin o predică. Nu numai vocația care nu lasă pe rabin să vorbească despre vreo temă fără să pomenescă citate biblice, ci e de vină veșnica actualitate a eternei cărți dumnezeiești, care îți pune în gură, volens-nolens, cuvîntul divin care tălmăcește cotidianul ce-l trăiește.

Pentru prima dată apare în această pericopă, domnilor președinți de comunități și organizații evreiești, noțiunea de... președinte נשיא.

Adresîndu-se celui dintîi evreu, Avraham Haivri, Efron Hititul îi spune נשיא אתה בחורנו „Ești președintele (mesagerul) trimis de D-zeu între noi” (Genesis 23,5). Cuvîntul „Nasi”, care azi e tradus în mod curent, cu noțiunea de „președinte”, are aici o largă sferă. E vorba de conducătorul, exponentul, purtătorul de cuvînt al unei idei dumnezeiești. Avraham, luptător neînfîrțat pentru dreptate socială עקור גוים, pîlon al însăși ideii de apărare a ființei umane, propovăduitorul dragostei și, al păcii, părintele tuturor semințiilor אב המון גוים, simbolul viu al înfrățirii dintre noroade. Avraham și nu altul trebuie să fie cel dintîi „Nasi”, primul... președinte, în această nobilă accepțiune a cuvîntului.

Cuvîntul „Nasi” mai are, însă, în limba ebraică, încă o semnificație. Nasi înseamnă vînt. Consider că acesta nu e un simplu capriciu lingvistic, ci corespunde unei etici profunde care ne învață, încă de acum mii de ani, că acei care poartă pe umerii lor răspunderea colectivităților au datoria de a se lăsa purtați pe aripile năzuințelor celor mai frumoase, trebuie să pășească laolaltă cu curente care străbat mulțimile, spre viitorul mai luminos pe care îl visează.

Astfel, cu astfel de „președinți”, înțelegînd astfel noțiunea de „Nasi”, Kehilat Iaacov, „comunitatea lui Iaacov”, își va împlini menirea sa, care se va încheia atunci cînd Iaacov va deveni Israel, își va trăi propriul său destin, cu demnitate și ca un util și binecuvîntat component al marelui familiei umane.

INTILNIRE PE CULMI

—Din viața lui Bal Șem Tov—

povestire dramatică de LUDOVIC BRUCKSTEIN

Cu această lucrare dramatică. Teatrul Evreiesc de Stat din București și-a deschis stagiunea 1968—69.

Noua premieră inaugurează cea de-a XX-a stagiune de la înființarea T.E.S., dată care coincide cu 20 de ani de colaborare cu autorul piesei de mai sus, scriitorul Ludovic Bruckstein, care în acest răstimp a dat teatrului evreiesc lucrările dramatice „Schimbul de noapte”, „Familia Grinwald”, „Generația din pustiu”, „Un proces terminat”.

Noua lucrare a lui Bruckstein are în centrul ei figura marelui Rabi Israel ben Eliezer, zis „Bal Șem Tov” (Cel cu nume bun), care pe la mijlocul frământatului secol al XVIII-lea întemeiază mișcarea cunoscută sub numele de „hasidism”, adică al celor dreți.

Piesa nu este o simplă relatare a unui moment de istorie și legendă, ci prin însăși construcția ei ne prezintă felul cum sint văzute acele vremuri cu ochiul omului de astăzi. Acest „Om de astăzi” este de altfel unul din personajele piesei, care a fost pară invitat să facă această călătorie în trecut și să ne relateze apoi cele văzute.

Ideile piesei sint generoase, acțiunea vie, situațiile interesante, personajele bine conturate, dialogul poetic, cu rezonanțe de legendă. Spectacolul cu această piesă oferă totodată un prilej excelent de prezentare și valorificare a unor opere din atit de bogatul folclor literar, muzical și plastic al Maramureșului. Peisajul pădurii carpatine, arhitectura și interiorul caselor nu sint numai elemente decorative, ci se integrează organic în această povestire dramatică.

Spectacolul cu „Intilnire pe culmi” — în interpretarea actorilor T.E.S. sub direcția de scenă a lui George Teodorescu, scenografia de Ștefan Hablinski și muzica de scenă a lui H. Maiorovici, se bucură de un binemeritat succes.

Publicăm tabloul I al piesei.

TABLOUL I.

O încăpere spațioasă, văruiată, într-o casă de țară. În jurul unei mese mari de lemn nerindilit, pe lavițe, stau oameni bărbosi, mai vîrstnici și mai tineri, îmbrăcați în haine de postav ieftin sau de țig, prost croite, dar curate, cu șepci sau pălării negre în cap. Unii sint îmbrăcați în straie pe jumătate țărănești, în pantaloni, cioareci de pînură groasă și cușmă de blană de oaie.

Sus în capul mesei stă rabi Israel Bal Șem Tov. Are fire albe în barba neagră și deasă, dar pare încă destul de tînăr și vîguros. De altfel nu se deosebește prea mult de ceilalți semeni, poate numai prin faptul că stă în capul mesei, poate și prin privirea ceva mai așezată.

Pe masă, cîteva luminări în sfesnice de lemn, o sticlă de lîucă cu dop mare de cocean de porumb, pahare groase, ieftine, nuci și pine de mlaia. Oamenii mînuiesc, sparg nuci și îngînă cîntecul fără cuvinte, amestec de tristețe și speranță — un cîntec hasidic, mult înrudit cu doina maramureșană.

Sosirea omului de astăzi cu Hirș Soifer trece neobservată. Numai rabi Israel îi face, zîmbind, un semn complice, de bun venit. Cei doi se așază la un capăt al mesei. Hirș Soifer pune în fața noului venit un pahar de lîucă, o bucată de piță de mlaia și cîteva nuci.

BAL ȘEM TOV (întrerupe cîntecul, deodată): Tu nu cînti, reb Volf Kites? KITES (un bărbat scund, îndesat, roșcovan, cu o barbă scurtă, țepoasă, purtînd o cușmă de blană neagră, jughiată și cam năpîrlită în cap. Răspunde speriat, pară prins asupra faptului): E adevărat, rabi, nu prea cînt.

BAL ȘEM TOV: De ce? KITES: Cumva, nu-mi vine să cînt... BAL ȘEM TOV: De la sărbători te vîd trist. Parcă te-apașă ceva pe suflet.

KITES: Da, rabi.

BAL ȘEM TOV: Ce este? (Omul tace, cu ochii în jos. Rabi Israel nu insistă. Cîteva momente liniște).

MENDEL CARUȚAȘUL (un căruș, cu fața suptă, osoasă și o barbă cam încălțită): Ieri, în ajun de Sabbath, iar ai venit tirziu la rugăciune. Casa de rugăciune era plină, oamenii așteptau...

DAVID PINKES (băcanul, un om vioi, vorbește puțin cam repezit): Cînd am văzut că nu vii și nu vii, rabi, ne-am dus mai mulți să te căutăm, ne-am dus. Te-am căutat acasă, nu erai. Te-am căutat prin tot satul, te-am căutat. Nu erai nicăieri...

MENDEL CARUȚAȘUL: Te-ai urcat desigur iar colo, sus...

OMUL DE AZI (intrigat, către Soifer): Cum? Ce a spus?

SOIFER: Nu fii nerăbdător și fără credință! Ascultă!

MENDEL ȘI MAI MULȚI: Povestește-ne, rabi, ce ai văzut acolo? Cu cine te-ai întîlnit?

BAL ȘEM TOV (cu un zîmbet ușor): Domnul mi-a îngăduit să-l văd pe Șulem, vărul meu după mamă, știți, care a pornit de aici, din satul acesta, băiat sărac, flămînd și desculț și a ajuns om bogat și de vază acolo, în Capitală; Solomon de Maramore îi ziceau lui Șulem al nostru și era sfetnic de taină al împăratului... Vă aduceți aminte, că a murit destul de tînăr, cu mulți ani în urmă... Și ce înmormîntare a avut! A răsunat toată țara...

(Rămîne deodată tăcut, cufundat în gînduri).

MENDEL CARUȚAȘUL (cu sfială): Și... cum l-ai găsit, rabi? Te-a recunoscut? HIRȘ SOIFER: Ce a simțit cînd te-a văzut, învățătorule?

LAZAR (un tăietor de lemne, om înalt, vîinic și foarte blond): Oare mai simte ceva acolo?

DAVID PINKES: Ce face acolo? Cum îi merge?

BAL ȘEM TOV: L-am zărit de departe. Barba îi era tot cum o știți, de culoarea castanei coapte, aproape fără nici un fir alb, iar obrazul îi strălucea într-un fel deosebit, ca soarele cînd stă să apună... stătea pe un tron de aur — jurîmpejur strălucind de perle și briliante și alte pietre scumpe... Lîngă tronul său, în afară de mine, mai erau alți trei vizitatori, veniți să-l vadă... De departe se auzea o cîntare minunată, cum numai în cer se poate auzi...

MENDEL: Vasăzică, și acolo e bogat...

KITES (amărit): Nu degeaba stă scris: cine a fost o să și fie...

HIRȘ SOIFER (mînios): Unde stă scris asta?

LAZAR TAIETORUL: Nu în zadar se spune că domnul e domn și în iad!

IOSIF ALTER (un plutăș cu fața negricioasă și foarte zbîrcită): Adică și în rai!

DAVID PINKES (cu jînd): Bine-a zis cine-a zis: pantalonii să-ți i pui zălog, numai bogat să fii...

BAL ȘEM TOV (ridicînd vocea, peste rumoarea mesenilor):... Ce sint aceste nestemate? De unde aceste perle și briliante? — L-am întrebât cu uimire, după ce ne-am îmbrățișat. Uită-te șulem, de aproape la ele, mi-a răspuns Șulem, zîmbind tainic. Ve-i recunoaște multe din aceste obiecte de preț... M-am apropiat și am văzut cu uimire că ceea ce luasem drept nestemate și pietre scumpe nu erau altceva decît niște obiecte aruncate demult, ca vechituri. Un clopoțel de aramă, cu care ne jucasem de-a ciobanul și oile... Un ceasornic bătrîn, fără arătătoare, pe care ni-l dăduse unchiul și noi l-am desăfăcut în bucăți, curioși să vedem roțile dinăuntru... O broșă veche, cu care mama își lega șalul de gît... Și, ceea ce era mai ciudat, tronul său de aur — nu era altceva decît un scaun vechi de bucătărie, scaunul pe care stătea de obicei maică-sa, cînd frămînta aluatul...

MENDEL CARUȚAȘUL (cu uimire): Și briliantele?

LAZAR, IOSIF ALTER ȘI MAI MULȚI: Și nestematele? Și pietrele scumpe?

BAL ȘEM TOV: Nu erau nicăieri. Aceste lucruri aruncate le luasem drept briliante și nestemate și pietre scumpe... Și cînd mi-am revenit din uimire, mi-am dat seama că muzica aceea cerească, ce se auzea în jurul lui, nu era altceva decît cîntecul nostru de copii, pe care le cîntasem la școală, la heder, sau le auzisem din fluier de la ciobanii din sat... Și i-am recunoscut îndată și pe cei trei care au venit să-l vadă. Era Moise, prietenul său din copilărie, cu care a învățat împreună și pe care l-a uitat cînd a devenit bogat și puternic. Și era unul cu un bici în mînă, nu-i mai stău numele, căruș ca tine, Mendel, care l-a luat în căruță, fără plată, atunci cînd a pornit în lumea mare. Și a venit să-l vadă și Haim croitorul, la care a stat în gazdă la început, cînd

a fost sărac și neajutorat în orașul cel mare al împăratului...

(Tăcere adîncă, cîteva clipe. Deodată, izbucnind cu minie):

Dar adevăr vă spun vouă, n-am văzut pe nici unul dintre magnații și domniile vestii și bogați și atit de mindru înțolțiți, care înainte se invitau atit în jurul lui! Și nimic din neprețuitele vase și podoabe de aur și argint, de care era atit de plin palatul său. Și n-am văzut acolo nici cele două diplome cu peceti mari de ceară roșie și cu semnătura de mînă proprie a împăratului, prin care l-a numit nobil om de curte și sfetnic de taină... Singurul inscrip pe care l-am văzut acolo era scrisoarea tatălui său, trimisă de aici, din satucul acesta și în care tăcîsu, aflat pe patul de moarte, îi scria cu litere muncite, fierbinți „Domnul să te binecuvînteze... Și să te aibă în pază, fiule... fiule... fiul meu drag...”

(Liniște adîncă)

O VOCE FIRAVĂ (dintre mesenii): Și după aceea? Ce s-a mai întimplat, rabi?

BAL SEM TEOV (ca trezit): Nimic, m-am grăbit să revin aici, pe pămînt. Știam că am întîrziat rugăciunea de întîmpinare a reginei noastre Sabbath. Casa de rugăciune

plină, oamenii așteaptă... Dar cînd mi-am luat în grabă rămas bun, Șulem mi-a mai spus rîzînd: „Ce suciți sint oamenii! De aici, de sus, îi văd bine! Aleargă după falsă strălucire, înșelîndu-se, amăgindu-se singuri, în timp ce lucrurile adevărate de preț le aruncă...” Și ridea! Ridea cu hohote!...

(Tăcere. Un timp, oamenii au rămas pe gînduri. Apoi, deodată, Bal Șem Tov se ridică și strigă învîsălit): E timpul să ne luăm rămas bun de la regina Sabbath. Stelele au apărut de mult pe cer... Reb Volf Kites, ține tu luminările!

KITES (surprins și speriat totodată): Eu, rabi? Nu-s vrednic...

BAL ȘEM TOV: Ba da! Ba da! (Kites ia repede două luminări din sfesnicele de pe masă și vine lîngă Bal Șem Tov, finindu-le sus, într-o mînă, ca pe o făclie, cu o expresie de teamă și fericire pe fața).

RABI ISRAEL BAL SEM TOV (tornă un pahar plin, pînă la revărsare, din sticla de lîucă de pe masă. La paharul în mînă și murmură melodios rugăciunea de „havdala”, de despărțire de sărbătoarea simbeti):

Binecuvîntat fii, Doamne-Dumnezeule, Împăratul lumii. Care creat-ai lumina focului... Binecuvîntat fii, Doamne-Dumnezeule, Împăratul lumii, care despart lumina de întuneric, ziua cea de a șaptea de cele șase zile de trudă... Binecuvîntat fii, Doamne-Dumnezeule, Împăratul lumii, care osebii-ai ce-i sfînt de ce-i profan...

HIRȘ SOIFER: (dînd cu cotul, soțeste repede): Privește! Nu vezi nimic?

OMUL DE AZI: Ce să văd?

SOIFER: Cum fierbe în pahar... OMUL DE AZI (mirat): Ce fierbe? SOIFER: Băutura. Mereu, cînd rabi al nostru binecuvîntează, băutura fierbe în pahar. Nu vezi? Nu fii nerăbdător și fără de credință! Privește! (Omul se uită cînd la Soifer, cînd la paharul din mînă lui rabi Israel, cam nedumirî, fără să răspundă. Între timp, Bal Șem Tov a terminat rugăciunea. Apoi toarnă restul de lîucă pe masa de lemn, la luminările din mînă lui Kites și le stinge, înăbușînd flacăra lor în lichidul de pe masă. Tuica se aprinde și în lumina albastră, străvezie, a flăcării de alcool, răsună plin de taină, de încredere și bucurie, cîntecul):

Cel ce osebii-ai Ce-i sfînt de ce-i profan... Și faptele noastre le va osebii. Sămînta bună-o va-nmulți ca nisipul Și ca stelele nopții. Ziua trece ca o umbră de copac. Chemăm cu teamă către Cel de veghe. Dar, zice păzitorul, fi-va iară zi, Veni-va după noapte... Chemat-um către El și nu ne-a auzit, Și cale lungă în sus ne-a rînduit. De cel rau ne va feri din zorii vieții Și pînă-n a ei noapte...

Toți cîntă, din ce în ce mai veseli, înfierbîtați, salutînd astfel venirea unei noi săptămîni. Ună încep să bată ritmul din mînă, alții să joace îmbrățișări în horă. Veselia crește. Încet-încet, toți sint cuprinși de extaz. Și omul de azi e altă în hora fierbinte...

Deodată, se face liniște. Cîntecul și jocul s-au oprit. În ușă au apărut trei oameni. Un bărbat scund, dar impozant, cu o barbă căruntă, tăiată rotund, îmbrăcat într-un palton cu guler lat de blană de biber și într-o cămașă înaltă, din aceeași blană, însoțit de doi bărbați bine îmbrăcați în negru și de un aer grav și respectabil.

Oamenii se uită înmurmurîți și cu curiozitate și oarecare teamă la noii veniți).

BAL ȘEM TOV (cu voce calmă, respectuoasă): Bine-ai venit, prea învățate rav Meir ben Isaac! Bine-ai venit, cinstiți episcopii!

RAV MEIR ISAC (surprins și oarecum îngulit): Va să zică știți cine sint, rabi Israel ben Eliezer?

BAL ȘEM TOV: Faima ta îți merge cu mult înainte, rav Meir... Știu că ați făcut drum lung din orașul-cel-de-fier și pînă aici, unde ați sosit încă în ajun de Sabbath...

RAV MEIR (cu reproș) Și n-ai venit să ne vezi!

BAL ȘEM TOV: Am așteptat, după cum e obiceiul, să vii la casa noastră de rugăciune. Dar ai preferat să aduni un nican în casa lui reb Lipe Naghid, care a avut cîntea să te găzduiască și să faci toate rugăciunile de simbetă acolo.

RAV MEIR: Dacă timpul rugăciunilor noastre nu se potrivește?!

Prea tirziu ai început ieri ruga de întîmpinare a zilei sfînte de simbetă. Și rugăciunea de dimineață s-a întins pînă după amiază. Și abia acum ai făcut „havdala”, cînd de mult stau stelele puzderice pe cer... De ce nu faci rugăciunile toate la timpul lor, după poruncă?

BAL ȘEM TOV: La noi, ruga către Cel de Sus nu e poruncă, e bucurie. Și simbetă, și în zilele de sărbătoare, cînd avem timp, prelungim bucuria, precum și în zilele de trudă trebuie să le scur-tăm, din păcate...

RAV MEIR (schimbînd repede priviri a cei doi însoțitori de vază ai săi, cu ei cum ar spune: „Ați auzit?” Cei doi clătină grav din cap. Către Bal Șem Tov): Va să zică, e adevărat că-i înveliți rugă-oameni să nu respecte timpul de rugăciune stabilit de învățății noștri? Zov-

nul a ajuns pînă la noi, în Eisenstadt, dar noi n-am vrut să credem. Și am venit să vedem cu ochii noștri și să auzim cu urechile noastre. E adevărat că-i înveți că nu-i nevoie să vină la templu sau la casa de rugăciune? Că ruga făcută și-n cîmp sau în pădure e la fel de plăcută Domnului?

BAL ȘEM TOV: Uite-l aici pe reb Mendel căruțașul; toată ziua e pe drumuri. Pornește cu noaptea în cap și cînd e vremea rugii de dimineață se află în pădurile Moiseiului; cînd e vremea rugii de seară se află pe valea Izei... Aici e și reb Volf Tițes, plugarul: din zori și pînă la apusul soarelui e afară pe cîmp, cu toți ai casci, cu nevestă și copii, la arat, la săpatul porumbului, la secerșul secarei, apoi iarăși la arat și la aruncat sămînța cea nouă... Are de plătit dijma grea și logofătul comitelui Iablonitchi nu uită și nu păsuieste... Uite-l aici și pe reb Luzăr, tăetorul de lemne; toată săptămîna în pădure. Și pe reb Iosif-Alter, plutașul, care pleacă pe Tisa în jos cu plutele și plutește timp de patru și cinci zile în sir... Cum pot să le spun că numai ruga spusă în templu, într-o adunare de zece oameni, e auzită de Cel de sus, iar cea rostită de el în pădure sau în cîmp, sau pe apa cea iute a Tisei, cu mina pe cîrma plutei, nu e bună? Poți să poruncești celor care au timp să țină timpul rugăciunilor și să țină toate povețele învățătorilor. Cei care au timp să învețe și să le cunoască...

RAV MEIR (indignant): Cum îndrăznești să faci deosebire între oameni, cînd în fața lui Dumnezeu și a legii toți sînt egali?!

BAL ȘEM TOV (aspru): Nu eu am făcut deosebirea între cei care au timp și cei care nu au!... Poți să pui opreliști și să-i donești pe cei avuți și puternici și să-i ameninți cu toate blestemele din „toha-ba”... „Și bătut vei fi în cetate și bătut în cîmp... Și cerul tău, cel de sub tine va fi fier...” Ca să-i oprești de la relele pe care puterea, și averea, și lăcomia le pot comite. Dar ce rost are să-i donești pe cei slabi și umili? Poate aștepta porunci și opreliști îi facem numai să se simtă păcătoși fără de păcat, și vinovați fără de vină... Cînd cel mai mare păcat al lor este sărăcia de care ei nu sînt vinovați și în care e cuprinsă și pedeapsa, și blestemul... Dar Dumnezeu nu este numai al răzbinării și pedepșirii păcatului; el este și un Dumnezeu al îndurării, al iertării și al iubirii...

RAV MEIR: Păcatul este al tuturor oamenilor, rabi Israel ben Eliezer și iertarea Celui de sus la fel a tuturor...

BAL ȘEM TOV (cu o mișcare bruscă se repede la fereastră, o deschide larg): Privește munții aceștia ai Maramureșului! Ce înalți sînt! Ce înfricoșători și minunați! Cine ar îndrăzni să spună că acolo, în creierul lor, nu sălășluiește Domnul-Dumnezeu? Cine ar cîrta să spună că el ascultă rugile numai în anumite locuri, numai în lăcașuri clădite de oameni?... Înainte de a fi fost zidit templul cel sfînt din piatră și lemn de sittin, împodobit cu aur, Dumnezeu ne-a dat învățătura pe muntele Sinai și oamenii au purtat-o cu ei, în ei, în cîmpie și în deșert, pe dealuri și în munți, în pace și război, în bine și în rău...

RAV MEIR: Dar tot pe muntele Sinai a răsunat porunca. „Și să-mi facă mie lăcaș sfînt, ca eu să locuiesc în mijlocul lor!” Cu locul pe care-l va alege Domnul-Dumnezeu vostru ca să-și pună numele lui acolo, această locuință a sa să cercetați și acolo să veniți... (Amenințător) Tu, rabi Israel ben Eliezer nesocotești voia Domnului!

BAL ȘEM TOV: El nu are numai un lăcaș anume, nici nu plutește undeva de-asupra noastră cu sabia într-o mină și cu cutia milei în cealaltă... El e „Schina”! El sălășluiește în lume, în noi, în reb Mendel căruțașul...

MENDEL (speriat): În mine? Doamne iartă-mă! Ce sînt eu? Ce știu eu, afară de a mina caii?

BAL ȘEM TOV: ...În văduva care-și crește copiii, în judecător și în cel judecat, în păstor și în turma lui, în frunza care fosnește, în iarba pămîntului, în toată creația... în toți și în toate vedem puterea lui, minia lui, bunătatea lui! Și-l slujim nu numai cu rugăciuni, ci și prin faptele noastre mari și mici, de toate zilele, prin truda pentru o bucată de pîine, pentru lumina slovei, pentru un trai omeneș și prin mesele noastre sărace, dar pline de sîrbătoare... În fiecare om, oricît de mizerabil și neștiutor în ale legii există o „nețită”, o scintee din foc lui... În toate se află o rază din marea lui strălucire...

RAV MEIR (ușuit de această izbucnire): Ați auzit? Ați auzit?

CEI DOI ÎNSOTITORI (clătîind conștentați din cap): Am auzit! Din păcate!

RAV MEIR (către Bal Șem Tov): În toți și-n toate! Cum, în toate? Atunci, unde sînt hotarele între bine și rău? Pentru ce cuvîne-se răsplata și binecuvîntarea, și pentru ce blestemul și pedeapsa? Tu amesteci adevărul cu minciuna, dreptatea cu nedreptatea, ceea ce e sfînt cu ceea ce e profan!

BAL ȘEM TOV: Amestecate și osebite sînt toate și greu de deslușit cu mintea noastră slabă.

RAV MEIR (cu minie crescînd): Dar există o lege și o judecată și o ierarhie! Avem un Dumnezeu mare și sfînt acolo sus și tu îl faci să se tîrască jos, pe-acest pămînt întinat, îl faci să frămînte noroiul în opincile lui Volf Kițes, plugarul, să umble în căruța lui Mendel-căruțașul, să plutească pe plutele lui Iosif-Alter și să asculte vorbele lor profane...

BAL ȘEM TOV: Și necazurile lor, și bucuriile lor...

RAV MEIR: Și certurile lor mărunte și injurăturile lor!

BAL ȘEM TOV: Nu eu îl tirîsc, rav Meir. E voința lui divină să fie peste tot...

RAV MEIR (mocnînd înăbușit): Rabi Israel ben Eliezer, e adevărat că faci fel de fel de minuni, și farmede, și vrăji, feri Doamne! Pînă la noi, în Eisenstadt, a ajuns zvonul acesta înfricoșător!

BAL ȘEM TOV (zîmbind): N-am eu puterea de a face minuni și nu-i nevoie să fac eu farmede și vrăji, feri Doamne! Lumea e plină de minuni, de frunze și buruieni și rădăcini de leac, pe care oamenii nu le știu încă sau le-au uitat... Ei plină de taine pe care n-au izbutit să le pătrundă, de o lumină pe care n-au învățat s-o vadă și de-o căldură pe care n-au ajuns s-o simtă... Și cea mai mare minune și vrăjă este că după ațita întinerici, omul mai păstrează în el scintila speranței, a bucuriei, a cîntecului și dorului de viață... Și eu vreau să fiu numai vîntul care ațîță această scintee. Să nu se stingă, să nu se stingă, să nu se stingă niciodată... s-o putem da înapoi curată și neîntinată. așa cum am primit-o...

RAV MEIR (schimbînd priviri pline de minie cu cei doi însoțitori de vază): Ați înțeles?

CEI DOI: Am înțeles!... Și nu prea...

RAV MEIR (către Bal Șem Tov, cu ton a-propoae triumfător, ca unul care joacă ultimul și cel mai tare atu): E adevărat, rabi Israel ben Eliezer, că ai spus, și încă în auzul obștii, că un cîntec din fluier al ciobanului este la fel de scump Domnului-Dumnezeu ca o rugăciune?

BAL ȘEM TOV: Ai auzit vreo dată un cîntec din fluier al ciobanului, rav Meir ben Isaac?

RAV MEIR (jignit și ferindu-se parcă și de gîndul acestuia): Nu, nu! N-am stat niciodată să ascult așa ceva!

BAL ȘEM TOV: Atunci, nu-ți pot răspunde la întrebare, că n-ai să înțelegi!

RAV MEIR (furios): Dar asta se cheamă pingărirea celor sfînte! Tu ici numele Domnului în deșert! Pentru asemenea învățătură stă scris că hulit vei fi pe lumea aceasta și pierde-vei și viața de apoi! (Rumoare. Oamenii schimbă priviri speriate). Să piardă viața de apoi? — Rabi al nostru? — De ce? De ce?

BAL ȘEM TOV (calm): Antigonos din Soho a spus să nu fii ca servii care-și slujesc stăpînul pentru a primi plată, ci să fii ca acei ce-l slujesc fără a se gîndi la plată și teama de Dumnezeu va sălășlui în voi...

RAV MEIR (pierîndu-și de tot cîmpătul): Vei fi excomunicat, rabi Israel! Voi cere să se adune sfatul rabinic și vei fi pus în herem! Blestemul va cădea asupra capului tău, pentru învățăturile tale! Nimeni nu va avea voie să-ți vorbească, nimeni să te asculte, nimeni nu va avea voie să stea la masa ta lipsită de binecuvîntarea Celui de sus!

MENDEL CĂRUTAȘUL (cu durere): Cum? Rabi Israel ben Eliezer?

VOLF KIȚES ȘI CEILALȚI: De ce? Nu înțelegem? Luminează-ne mințile! (Îl privesc toți, așteptînd ajutor).

BAL ȘEM TOV (către oameni, cu voce potolită): La marele și învățatul Șamai a venit odată un om batjocoritor și i-a zis: „Învăț-mă, prea înțelepte Șamai, toată învățătura voastră în răstimpul cît pot sta într-un picior!” Șamai s-a miniat foarte și l-a izgonit din casa lui. Și a mers omul cel batjocoritor la Hillel și i-a spus: „Învăț-mă toată învățătura voastră în răstimpul cît pot sta într-un picior!” Și modestul și înțeleptul Hillel a stat puțin pe gînduri, apoi a spus: „Și mai iute decît poți sta într-un picior te voi învăța. Spune după mine: lubește-ți aproapele ca pe tine însuși!” — Asta-i toată învățătura. Și acum, poți pleca...

(Tăcere adîncă un timp)

RAV MEIR: Dar avem legi nu numai în privința legăturilor între oameni, ci și între oameni și Dumnezeu.

BAL ȘEM TOV: Și aceștia în celelalte sînt cuprinse. Și nu pot fi despărțite...

RAV MEIR (schimbînd o privire conștenta cu cei doi însoțitori): Da, acum putem pleca și noi! Am învățat toată învățătura stînd într-un picior...

CEI DOI (clătîind din cap): Da, putem pleca! (Au plecat. O liniște apăsătoare rămîne în urma lor).

„Întîlnire pe culmi”
în interpretarea actorilor T.E.S. (scena din tabloul I)

BAL ȘEM TOV: (Mai mult sieși, cu amărăciune): Oaspeți de vază și eu am fost fără cumpătare în vorbe... Și am uitat să-i poftesc la masa noastră... Se vede că în mine mai sălășluiește ceva din minia și trufia marelui Șamai, fără parte măcar din marea lui înțelepciune... (Privește în jur, văzîndu-i pe oameni tăcuți, abătuți, începe să cînte): Fă-ne inimile curate, Să te putem sluji cu adevărat... (Cîntecul e reluat de ceilalți. Corul vi-guros al bărbăților devine din ce în ce mai senin, mai plin de încredere și voie bună)

Fă-ne inimile curate, Să te putem sluji cu adevărat, Să te putem sluji cu adevărat...
BAL ȘEM TOV: (după un timp): Oamenii buni, s-a făcut tîrziu. E timpul să mergem fiecare la casele voastre. Fie săptămîna nouă ce vine una de belșug, de sănătate, de împăcare și izbăvire de cel rău, o săptămîna plină de voie bună și bucurie...

MAI MULȚI: Amin! Să dea Dumnezeu! (Oamenii își iau rămas bun de la rabi Israel și unii de la alții. Pleacă).
MENDEL CĂRUTAȘUL: Rabi, nu vrei să mergi undeva în noaptea asta? Aș putea

să înham căluțul, că s-a odihnit și el bine în această scîmbă, cu un tain bun de fin, cum stă scris, să se odihnească și vita ta, și tot ce-i în casa ta...

BAL ȘEM TOV (zîmbind cu înțeles): Unde merg eu în noaptea asta nu-i chip să ajungi cu căruța și căluțul tău... Tu, miine în zori ai drum lung la Vișeu și în tirgul Sighetului. Mergi cu bine!

HIRȘ SOIFER (încet, către Omul de astăzi): L-ai auzit? Se pregătește să plece și-n noaptea asta undeva unde nu poți ajunge cu căruța lui Mendel... (Arată cu ochii în sus, către cer).

OMUL DE AZI: Crezi? (Se uită la el cu o căutătură plină de nedumerire și neîncredere, zîmbind de naivitatea omului. Apoi, ieși, intrigat) În orice caz, n-am să-l slăbesc din ochi toată noaptea... (Se retrage într-un colț întunecos, de unde poate vedea totul, neobservat de nimeni și rămîne acolo neabăgat în seamă de nimeni. Cel puțin așa crede el...)

VOLF KIȚES (printre ultimii, vrea să-și ia rămas bun, tîmîd): Noapte bună, rabi!

BAL ȘEM TOV (cu blîndețe): Tu, reb Volf Kițes, rămii cu mine! (Întră în odața de alături, urmat de plugar cu capul în pămînt).

AFORISME HASIDICE

Despre modestie

Rabinul Binem din Pszische prețuia mult oamenii modești și nu-i plăceau acei ce se înghesuiau către locurile din față. Aceste simțămînte el le-a exprimat în felul următor: cel ce nu ocupă loc e la locul său pretutîndeni.

Omul a fost creat cu doi ochi. Cu unul să vadă calitățile și darurile semenilor iar cu cel de al doilea, propriile sale defecte și neajunsuri.

Nu e frumos cînd omul se fălește cu ceea ce are sau știe; dar și mai puțin frumos este cînd se fălește cu ceea ce n-are sau nu știe.

De ce e nevoie ca omul să se laude pe sine însuși? Că doar frumusețea se vede, înțelepciunea se aude, bunătatea se simte... Atunci de ce e nevoie să se laude?

Cu adevărat modest este omul care nu se supără nici chiar pentru faptul că lumea îl socotește îngîmfat.

Moșe era înzestrat cu toate calitățile pe care le poate avea un muritor. Și totuși, cînd e să-l elogieze, Tora subliniază marea lui modestie. De aici rezultă că modestia este cea mai de seamă dintre virtuți.

Există două feluri de oameni modești. Există oameni care cred despre sine că sînt neînsemnați și despre ceilalți că sînt neînsemnați. Aceasta este pseudo-modestie. Adevărat modest este omul care e încredințat că toți ceilalți sînt mai însemnați decît el.

Rabi Levi Itzhak Berdicover a spus: Dacă Tora n-ar preveni în mod expres cu privire la păcatul îngîmfării, nici n-aș fi știut că există un asemenea păcat... Căci cum poate bietul muritor să se țină semeț devreme ce toată viața lui e un lanț de necazuri și suferințe și nici o clipă nu e sigur de această viață?

STUDII DE IUDAISTICĂ

În ultimii 3 ani la institutele de învățământ superior S.U.A. au fost prezentate peste o sută de lucrări științifice cu tematică iudaică. Dintre acestea, 43 abordează domeniul religiei, 19 lucrări au fost consacrate limbii și literaturii idiș sau ebraică, 10 lucrări au caracter istoric. Restul lucrărilor privesc domeniile psihologiei, artei etc.

FOLCLORUL EVREILOR IEMENIȚI

În Israel a apărut un volum de folclor al evreilor iemeniți. Cartea reunește o seamă de legende și povești transmise din generație în generație și care reflectă tradiția, obiceiurile și modul de viață al acestei obști.

EMISIUNE ÎN LIMBA IDIȘ LA RADIO PARIS

Începând din luna octombrie a.c., postul de radio Paris transmite zilnic o emisiune de 15 minute în limba idiș.

SEZONUL TEATRAL LA NEW YORK

Stagiunea teatrală evreiască la New York s-a deschis cu spectacolul Meghila de Itic Manger. Cele mai frumoase creații ale acestui poet sînt transpuse pe scenă de un ansamblu artistic de prestigiu.

Formația „Folks-Bine” și-a început seria spectacolelor cu o piesă de Osip Dimov. O a treia formație teatrală prezintă comedia muzicală „Niciodată nu-i prea târziu să te veselești”.

OBȘTEA DIN TURCIA

În Turcia trăiesc în prezent 35 000 evrei. Cea mai mare comunitate se află la Istanbul. Comunități mai mici există la Ankara, la Anatolia etc.

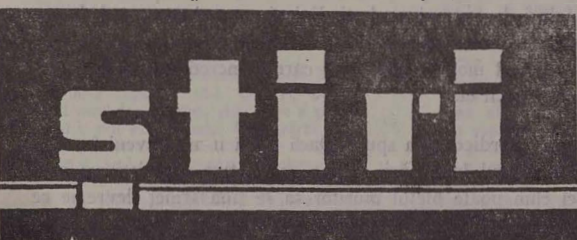
PREMIU LITERAR

Premiul librarilor italieni și al orașului Pontremoli a fost atribuit anul acesta scriitorului evreu-american Isaac Baschevis Singer pentru romanul său „Familia Muskat”.

La expoziția internațională de artă plastică de la Maenza pictorul israelian Daniel Nahum a fost distins cu premiul II pentru tabloul „Samson și Dalila”.

NOUL RECTOR AL UNIVERSITĂȚII BAR-ILAN

Prof. Harold Fish, fiul rabinului din orașul Birmingham, a fost numit rectorul universității religioase Bar-Ilan din Israel. Prof. Fish și-a făcut studiile la Sheffield și Oxford și e specialist în domeniul literaturii engleze.

O CORABIE DE ACUM 12 SECOLE

O expediție arheologică ce explorează fundul Mării Roșii a scos la lumină o corabie scufundată acum 1200 de ani. Vasul, lung de 25 metri, a fost în mare parte învelit într-un strat gros de nisip, ceea ce a contribuit la buna lui conservare.

PREMIUL LITERAR „ITIC MANGER”

Începând din anul viitor, două premii literare „Itic Manger” vor fi decernate pentru creații valoroase în limba idiș. Un comitet alcătuit din personalități ale vieții publice și culturale din Israel a fost constituit în acest scop.

SPRE O REFORMĂ A SCRIERII EBRAICE ?

Un comitet cetățenesc s-a format în Israel care militează pentru simplificarea scrierii ebraice. Autorii proiectului afirmă că au plecat de la principiul unificării scrierii, ceea ce ar ușura însușirea limbii.

„DYBUK” PE ECRAN

Cunoscuta piesă de teatru „Der Dybuk” a lui S. An-ski a fost ecranizată. Piesa prelucreează vastul material folcloric și rabinic și s-a bucurat pretutindeni de un mare succes. Montarea ei de către celebra trupă din Vilna a marcat o piatră de hotăr în istoria teatrului idiș.

MANUSCRISELE DE LA MAREA MOARTĂ ÎN MEXICO

La Muzeul Antropologic din Mexico City au fost expuse câteva dintre manuscrisele descoperite la Marea Moartă. Expoziția a fost organizată în cadrul manifestărilor culturale prilejuite de cea de a XIX-a Olimpiadă.

OMAGIU LUI RENÉ CASSIN

La Paris a avut loc o sesiune solemnă a Alianței Israelite Universale pentru sărbătorirea președintelui ei,

prof. René Cassin, laureat al premiului Nobel pentru pace pe anul 1968. Dl. Jules Moch, fost ministru al Franței și membru în conducerea Alianței, a rostit conferința omagială.

CONDAMNAREA UNUI CRIMINAL DE RĂZBOI

Un tribunal din München a condamnat la închisoare pe viață pe fostul comandant SS Bruno Raschendorfer, care în anul celui de al doilea război mondial a luat parte la exterminarea evreilor din orașul Chelm.

DECES

La Ierusalim a încetat din viață, în vîrstă de 68 de ani, pictorul Mordechai Levanon.

STUDII DE ISTORIE

Presa ebraică acordă o atenție oarecîndă obștei evreiești din România. Recent, ziarul „Hatzofe” a publicat un amplu articol despre istoria comunității din orașul Cluj.

RECUNOȘTINȚA CELOR CE AU SUPRAVIEȚUIT

Irene Harand este una dintre acei germani care nici în cele mai întunecate momente ale barbariei naziste nu au trădat nobilele idealuri de umanitate. Mulți ani ea a redactat la Viena, orașul ei natal, ziarul „Gerechtigkeit”, în care demasca cu vigoare antisemitismul și celelalte „teorii” primitive naziste. După anul 1938, cînd Austria a fost anexată celui de al treilea Reich, Irene Harand, riscîndu-și viața, a continuat lupta cu alte mijloace. Ea nu a pregetat să dea ajutor celor prigoniți, salvînd din ghiarele Gestapo-ului aproape o sută de evrei.

Recent, Irene Harand a făcut o vizită în Israel, unde trăiesc cei mai mulți dintre cei pe care i-a salvat. Ea a fost întâmpinată cu toată dragostea și recunoștința.

IMPOTRIVA DISCRIMINĂRII RASIALE

Conferința anuală a Asociației veteranilor de război evrei din Anglia a adoptat o rezoluție prin care condamnă discriminările rasiale.

PROBLEME ACTUALE ALE COMUNITĂȚILOR DIN AMERICA LATINĂ

La Buenos Aires a avut loc conferința anuală a Institutului evreiesc pentru cultură și informații. Pe ordinea de zi au fost înscrise cele mai importante probleme care preocupă în prezent comunitatea din Argentina, ca de pildă: educația tinerei generații; menținerea tradiției în condițiile vieții contemporane; raporturile cu celelalte culte etc.

Cele mai multe din aspectele relevate în cadrul conferinței sînt comune și celorlalte comunități evreiești din America Latină.

stiri

MUZEUL DIN PRAGA

Cercul de studii iudaice din cadrul Muzeului evreiesc din Praga a organizat un ciclu de conferințe cu următoarele teme: Legenda Golemului din Praga în literatura evreiască; Urmasii rabinului Loew și viața spirituală a obștei evreiești din Boemia în secolul al XVII-lea; Istoria sinagogii Altnu din Praga.

La sediul comunității din Praga scriitorul Josef Bor a conferențiat despre „Principii de drept în Biblie”.

JUBILEUL UNUI COLEGIU DIN AUSTRALIA

La Melbourne (Australia) a fost marcată împlinirea a două decenii de funcționare a colegiului „Mount Scopus”. Cu acest prilej s-a subliniat rolul pe care acest așezămînt de educație îl joacă în păstrarea tradiției și instruirea tinerei generații.

COLECȚIA „JUDAICA”

În colecția „Judaica” a editurii „Europa” din Frankfurt am Main au apărut pînă în prezent 16 titluri de cărți cu tematică evreiască.

LITOGRAFII DE SALVATORE DALI

Pictorul Salvador Dali a realizat un ciclu de litografii avînd ca subiect Țara Sfîntă. Această nouă creație a renumitului artist se află în păstrarea vechii universități din Marburg.

SINAGOGĂ LA EVIAN

O nouă sinagogă a fost inaugurată în orașul Evian din Elveția.

Luna trecută obștea din Basel a sărbătorit un secol de la constituirea templului său, unul din cele mai importante lăcașe de rugăciune mozaice din Elveția.

SINAGOGA SEFARDA LA TORONTO

La Toronto (Canada) a fost inaugurată noua sinagogă de rit sefard „Tiferet Israel”. Credincioșii care frecventează acest lăcaș de rugăciune sînt

în cea mai mare parte originari din Africa de nord.

Aceasta este cea de a doua sinagogă de rit sefard din Toronto.

TALMUD — MANUSCRIS

Editura „Süddeutsche Verlag” din München anunță tipărirea unicului manuscris talmudic existent în lume, așa numitul Codex Hebraicus Monacensis 95. Manuscrisul aparține Bibliotecii de stat din München. Volumul va cuprinde 1140 pagini format mare și va reproduce fidel culoarea prețiosului manuscris.

Un studiu — în limbile ebraică, engleză, franceză și germană — va completa lucrarea, înfățișînd cititorilor istoria și soarta acestui manuscris.

UNUL DINTRE CEI DREPTI

În anii celui de al doilea război mondial d. Jean Defaught a fost primar al localității elvețiene Annemasse. D-sa a făcut mult pentru ameliorarea situației refugiaților din țările ocupate de naziști. Grație acestui om înimos, 32 de copii evrei au fost salvați din iadul hitlerist.

În cursul unei recente vizite în Israel, Defaught a fost evocată cu toată recunoștința de către acei care-i datorează supraviețuirea.

RESTAURANT RITUAL LA MAJORCA

Un restaurant ritual a fost deschis de către Hotel de Mar de pe insula Majorca, pentru uzul turiștilor evrei.

DECORAREA DR.-ULUI NAHUM GOLDMANN

Președintele Braziliei a conferit dr.-ului Nahum Goldmann, președintele Congresului Mondial Evreiesc, ordinul Rio Branco, una din cele mai înalte decorații ale acestui stat.

Dr.-ul Nahum Goldmann a vizitat Brazilia în drumul său spre Montevideo, unde a luat parte la Conferința comunităților evreiești din țările Americii latine.

BIBLIA ÎN PERSPECTIVA MODERNĂ

În editura Philosophical Library din New York a apărut cartea profesorului Solomon Poll, „Idei vechi în perspectivă modernă: un punct de vedere contemporan asupra Bibliei”.

Autorul, care deține catedra de sociologie a universității New Hampshire, abordează de pe poziția omului contemporan ideile fundamentale cuprinse în cartea cârților, subliniind profundul lor caracter umanist.

צייט-שריפט

פונעם רומענישן רעליגיעזן יידנטום

הרב הכולל דר. דוד משה רוזן

דער חלום פון יאר הונדערטער איז זיך ממוקמים געווארן

עס שבת, אויבוי אין אלע שבתים, הערן מיר ווידער דאס תורהווארט. די תורה רעדט צו אונדז, נישט נאר אין שיבות מים געשענישן פון אסאך, ניערס אויפן פונדעל נעבינען און איר, און אויפדער, און פארקניפונג צווישן דעם וואס איז געווען און דעם וואס ס'וועט זיין. מיר לערנען אפ פון די צייטן, וואס די נעשיכטע האט שוין איינגעהאלט אין איר שליער, וועגן די צייטן וואס דארפן ערשט קומען.

דאס מאך, עפעס פאר אונדז דאס ספר הספרים דאס ערשט פון די קאפיטלען וועלכע וועלן אונדז רעדן איבער די חלום פון די ביבלישע העלדן, חלומות וועלכע וועלן סימבאליזירן וונדערבארע שטרעבונגען, פרעמקייט אדער אלץ. מיט דעם, וועלן יעדעס און יעדעס קינדער אנגערופן ווערן מרום והלאה, פונעם אומשטענדלעכן בעל-החלום, "היגיון כחולמים" (פרומעסער) ווייל דער גאנצער תורה-נייטס ווערט גלייך ווי אן אנדער צום קאפף אז די חלומות זאלן ווערן ווירקלעך קייט.

פון וואס חלומות, דעם דאזיקן שבת, דער פאסאזש, יעדעס, אין זיין זיסן שלאף, אנשפארנדיק דעם קאפף אין א שטיין, וואס איז אן אפגעריסענער אבר פונעם הר המוריה? ער רעדט א ליטער וועלכער פארבינדט דעם חלום מיט דער ערד, און אויפן ארום ווערט זיין חלום דער סימבאליזאציע פון דעם וואס א חלום דארף, ברור כלל, זיין צווישן דער ערד פון ווירקלעך-קייט און דעם חלום פון שטוימען, דארף אויף אייביק, ווי א ליטער, א פארבינדונג. מען דארף זיך נישט באגרעניצען צו זיין שטוימער, אסאךמאל, ניערס וועלכע חוב פון דעם יתד און כפרס פון דעם ציבור אין צו זיין, "בעלי החלום" מות" פשיטא כמסמנו, "די כאהערשער פון די חלומות", צו זיין דורך ארבעט, קאמף און קרבנות די שעפער פון די שטענעס וואס זייערע שטרעבונגען.

... די פאסאזש פון די קארפאטייזאציע און די פויערן פון דעם דאזיקן-אויסוואס, דורות וועלן נעמען זייס און דעם פון די בערן, האבן יארהונדערטער פארענאנד, נעשליכט און אויסגעשטירט דעם גורל פון איין און דעמאלט פאלץ. יא, הונדערטער יארהונדערטער, האבן זיי געלעבט די וונדערבארע ליטער וואס וועט, איז א שיינעם מאך, פארבינדן וויער גע-נעשטעטע חלום מיט דעם פרעמקייט הימל פון זייערע גע-מינאמע אידעאלן. א סך און כישורע יארהונדערטער האבן זיי איבערגעלעבט, יארהונדערטער פון פארשקלאנגען אין אונטערברענגען, פון גרוואסער ארעמקייט און אומצוגלויב אומגליק. אויבוי אסאך יעדעס, האבן זיי אויך זיך אנגעמאכט אויף זייערע לבנים, אומברענגטליכע און אומגעווענלעכע האבן בארובט די פרנסה פון זייער הארעוואניע. פון וויפל הער-עזר אין נישט אויסגעבראכן אין די דאזיקע עת-הרהיבית יארהונדערטער, דער ווייניגשטער פון דעם פליסיק און אומ-ברענגטליכע הארעוואניע און די עררלעכער צייט דער בארובטער פונעם פרוכט פון זיין ארבעט, וועלכער ווארפט לבנים אין פנים אריין דעם אויפבוירן פון רעוואלוציע, וואס ווערטער: "מה ששני, מה האתני, לא רלחת אחיו?", וואס איז מיין פארברעך, וואס איז מיין חטא וואס די האפט מיר נאכגעצאנט? ביטאנע פלעג מיר אויפגעבן די היין און דער פראסט בינאנאם, כדי יוד צו רינגען (בראשית לא-15).

דעם 1-טן דעצעמבער 1918, האט דער חלום פון יארהונדערטער אנגעהויבן זיך צו פארוויקלעכן, אין דער גרויסער פארמאסלונג פון אלבאניע. האבן די נאכפאלגער פון די יאבאנא און פרייע פויערן פראקלאמירט, דורך דעם היסטא-רישן אספ פון דער פארייניגונג פון טראנסילוואניע מיט רומעניע, וויער אומבוגאמען וועלן און סוף כל סוף, זאלן זיי ווערן די "בעלי החלומות", די באלעבאשים פון וויער חלום, זיינע שמידעך.

צוגלייך מיט אלע היסטארישע על פרשת רכבים-מאמענטן, וועלכע דער לויף פון דער צייט, אנשטאט זיי צו פארווישן, מאכט, להפך, בולטער וויער בארייט, איר אויפן ניב צו די נעשיכטע איין ניערע זינגען, רייכער, דעם אספ פונעם 1-טן דעצעמבער 1918. די פארייניגונג פון טראנסילוואניע מיט רומעניע, וואס איז א גרענעץ-שטיין אין דער נעשיכטע פון נעם פאלץ, האט געשאפן די מלוכהסער ראם פאר דער אנטי-וויקלונג פון דער מאדערנער וועניע. האט געהאט א פאזי-טיוון איינפלוס אויף דער גאנצער עקאנאמישער, פאליטישער און געוועלשאפטלעכער וועלכע פונעם לאנד. א פאלק וואס איז פארבונדן אין א געמינגטמייט פון לשון, קולטור, היסטא-רישער גורל, האט זיך ווידערגעמאכט אין די נאמירלעכע גרענעצן פון זיין לאנד, און וויער אנגעפירט דעם קאמף פאר זיין מלוכהסער נאציאנאלער, פאליטישער און סא-ציאלער באפרייגונג. און דעמאלט, ווען די לאגיק פון דער גע-שיכטע האט צוגעפירט צו דעם ערפולן פונעם דעוואלוציע-נער אקט פונעם 28-טן אנוואוס 1944, האט רומעניע ברייט-

דער רב הכולל דר. דוד משה רוזן אין נאציאנאלן ראט פונעם סאציאליסטישן איינהייטס-פראנט

דעם 19-טן נאָעמבער ה'תש"ט האט דער רב הכולל דר. דוד משה רוזן אָפּטויל געווען אין דער גרונדונג-וועגונג פונעם נאציאנאלן ראט פונעם סאציאליסטישן איינהייטס-פראנט. דער רב הכולל איז אַ סאָציאַליסט געוואָרן מוּטגלייך אין נאציאנאלן ראט פונעם סאציאליסטישן איינהייטס-פראנט.

דאס אומקערן זיך אין לאנד פון רב הכולל

דר. דוד משה רוזן און פרוי

דעם 17-טן נאָעמבער ה'תש"ט האבן זיך איינגעטראָפּן אין לאַנד, קומענדיק פון פאריז, דער רב הכולל דר. דוד משה רוזן און פרוי, וועלכע האבן זיך דאָרט באַשליסן אין סע-רענע יידישע אינטערנאציאנאלע מאניפעסטאציעס. אויף דעם פילפילער באנעאס זענען זיי געזומען באנע-נען די הערן: עמיל שעכטער, גענעראל סערעמאר פון דער פערעראציע, וואל סג'ל, פרעזידענט פון דער בוקארעשטער יידישער קהילה, הרב י. מ. מארינוס, נכאים פון מעפּלען און שולן, אָנעשטעלעמע פון דער פערעראציע.

דער באזוך אין פאריז

א באגעגעניש מיט די מנהיגים פון אמעריקען

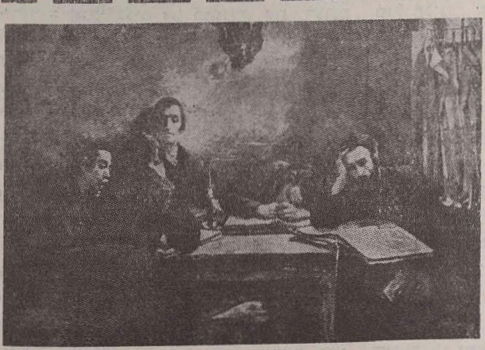
דעם 17-טן נאָעמבער ה'תש"ט האבן זיך איינגעטראָפּן אין לאַנד, קומענדיק פון פאריז, דער רב הכולל דר. דוד משה רוזן און פרוי, וועלכע האבן זיך דאָרט באַשליסן אין סע-רענע יידישע אינטערנאציאנאלע מאניפעסטאציעס. אויף דעם פילפילער באנעאס זענען זיי געזומען באנע-נען די הערן: עמיל שעכטער, גענעראל סערעמאר פון דער פערעראציע, וואל סג'ל, פרעזידענט פון דער בוקארעשטער יידישער קהילה, הרב י. מ. מארינוס, נכאים פון מעפּלען און שולן, אָנעשטעלעמע פון דער פערעראציע.

א באגעגעניש מיט דעם פארשטייער פון דער יידישער אגענץ

דעם 15-טן נאָעמבער ה'תש"ט האבן זיך איינגעטראָפּן אין לאַנד, קומענדיק פון פאריז, דער רב הכולל דר. דוד משה רוזן און פרוי, וועלכע האבן זיך דאָרט באַשליסן אין סע-רענע יידישע אינטערנאציאנאלע מאניפעסטאציעס. אויף דעם פילפילער באנעאס זענען זיי געזומען באנע-נען די הערן: עמיל שעכטער, גענעראל סערעמאר פון דער פערעראציע, וואל סג'ל, פרעזידענט פון דער בוקארעשטער יידישער קהילה, הרב י. מ. מארינוס, נכאים פון מעפּלען און שולן, אָנעשטעלעמע פון דער פערעראציע.

א באזוך ביי וויז"א

דעם 15-טן נאָעמבער ה'תש"ט האבן זיך איינגעטראָפּן אין לאַנד, קומענדיק פון פאריז, דער רב הכולל דר. דוד משה רוזן און פרוי, וועלכע האבן זיך דאָרט באַשליסן אין סע-רענע יידישע אינטערנאציאנאלע מאניפעסטאציעס. אויף דעם פילפילער באנעאס זענען זיי געזומען באנע-נען די הערן: עמיל שעכטער, גענעראל סערעמאר פון דער פערעראציע, וואל סג'ל, פרעזידענט פון דער בוקארעשטער יידישער קהילה, הרב י. מ. מארינוס, נכאים פון מעפּלען און שולן, אָנעשטעלעמע פון דער פערעראציע.

די מדה טובה ענטפערט דער פארדארבונג

אלה תודות יעקב, יוסף כן שעת עשרה שנה. דאס איז די נעשיכטע פון יעקב'ס יאָרעס צו זיכעלע יאָרעס געווען א פאסאזש פון יאָרעס בידער ביי די שטאט (בראשית לו-16). נאכשטער ליטונען, דאס איז די נעשיכטע פון יעקב'ס יאָרעס, איז די סדרה, וויסב, אין איר געטעמט טייל. די סדרה וועט פאסירען זיך מיט יוסף אלס איינער פון די הויפט-פערסאנען פון דער תורה. ביים אנהייב סדרה וועט מיר יוסף אלס א יונגן בחור פון 17-בער יאָר, וועלכער ווייסט אז דער פאטער האט אים ביי און אז דערפאר וועט די עלטערע ברודער אים מנהל. ער חבט די מיט די זין פון בלהה און יוסף, זיין פאטערס עפשוויסטער. זיינע ברודער — לאמעך קינדער — וועלכע זענען פיל עלטער פון אים, פירן זיך אויף און ווי די ארומיקע וועלט האט זיך איר יענע צייט אויפגעפירט. וויסב און יוסף האט דערגלייכע זיי פאסער די עלטעסטע מדות וואס ער האט געזען ביי די בני לאה. וויסב האט געזען אבר מן החי (פריש) אפגענישט פון א לעבעדיגער בחמה, זיין האבן געזעהט פון די זין די עפשוויסטער און מ'האט זיי חושד געווען אן אויס-דעקלעט. דאס זעלבע געווען אלס אומגליקליכע מיטל, וואס זענען שפעטער אין דער תורה געמאכט געווארן. אבער אין זיי ערשט צייטן וועלן זיי געווען גע-היינעלט זאכן, בלויז יחיד-סגן. לה ווי למשל יוסף, האבן נישט מסכים געווען מיט און אויפ-רוגן און דערפאר קאן יוסף וועלכער האט געלעבט מערער לעבן זיין פאטער — נישט צו-זען מיט גלייכגילטיגקייט זייערע מעשים. ער איז יונג און האט אן אנדערן זעלישן געטוי ווי זיינע ברודער. און ווייל ער איז נישט מסכים מיט זייערע אויפדעקלע-טערעס זענען זיין פאטער וואס ער פילט, און קאכט ער זיך דער-זעלבער פאססיר ווי זיי, "היה רוח את אחיו בצוא", טראכט ער אנדערש ווי די איבריכע און

בית-בית

של היהדות הדתית הרומנית

למלאות חמשים שנה לאיחודה של טרנסילבניה עם רומניה

התגשמותו של חלום

מאת

ד"ר רוד משה רוזן, הרב הכולל לרומניה

בשבת זו, כפי שישבת בשבתו, סוף ה' טרכר אלני: משרת השבע. לא רק על ארועים ישמח, אלא גם על כאלה הע' יתרים להתרחש תרמו לנו תורתנו הקדושה. ובה סוד נצחית, כי בה העבר משתלב עם העתיד ומוסמים קרובים יבשר היו לנחלת ההיסטוריה אנו למדים על אלה העתידים לבוא.

הפעם פתח, "ספר הספרים" בראשונה שב, פרשיות: המדברות על חלומותיהם של נביאי ברים תנכיים, חלומות שמנלטים שאיפות נעלות, אירואלים נשבים, חתירות לגדולות ונצורות. ובצדק מכונים צאצאי יעקב ויוסף בפי נביאי-מסורת ישראלי בבחינת, "הינו כחל-מים", כי רוח התורה כאילו כל-כולה היא ריבון להולחם שהחלומות ייהפכו למציאות. מהו המציאה עליו חלם יעקב רועה-הצאן בשבת זו, בשנתו זו המתוקה, אחרי שהיגיה הצדוק ראשו על אחת מאבני המסוק, כלומר מאבני הר המוריה? והנה מולם מוצב ארצה וראשו מניע השמימה! — רואה הוא את הכול, הקשר בין השמים ובין הארץ, בין עולמים ויורדים ומתור כך הוא הופך את עצם חלום לסל, שרבים מה שמצוה על ההולחם להיות כדרך כלל. בין המציאות, "המוצבת ארצה", בין הארציות שבספרי איתנו מה ובין "ראש המניע השמימה", החזון והשאפה שבספרי-חלומותינו, מאיר, יש צורך מתמיד ב"סוף" בקשר שיבטיח את העולמים והיורדים, העליות והירידות. אל עליו להיות אומפוסים להצמצם בתורה מים צרים על, "הינו כחלמים", עם כ"ף הדמיון, אלא חובת היחיד ושל הציבור בפרט היא להיות, ב"ל-החלומות", הרוח לים השלמים כחלומות ונשגבים, הרוח לעבורת, התמסרות וקדושתה, למשיטיו שאיפות נעלות ביותר.

... מסאות בשנים חלמו רועיה-הצאן שבמרום הארצות והאכרים שבעלת-הנהר דנוא, דורות על דורות משני עברי הנהר חלמו, מתיר חייבו ועיבוד, על גידול של אותו העם. מסאות בשנים חלמו על סלס-העלמים שיאיר באחר-הימים את ארצם כיונים התנוה עם השמים הנשבים של שאיפותיהם המטופות. וזר עביו עליהם מאת בשנים, שנים רבות ומיות של שעבור ידועים, של ענין וסבל, כועס משעת, נגשו גם הם לבלי-שום, חלום, במנעלים הסתיר-המים שנוזלו את פרי יגיעת-כבידם. בעיתות-הצרה של השנים הרבית האלו צעקות לארסיספר פרוז מלבבות, צעקת מפלים העצים שנישלו מפרי-עטמם, "השיחה בנני, "לכן" מתור סר דגות ותחית את המפלים: "מה פועי, מה השאית כי רלפתו אחרי? ... ביום אכלני חורב דרמח בליה!" (בראשית לא, לו—לז). כ"ד דצמבר 1918 רתחיה התנשנות: של חלום עתי-יומין זה. כאספה הגדולה מאכא יוליה הקרוי וצאצאי-המלכות והאכרים האכר האלה, על רקע האפס ההיסטורי של איחור פראנסילבניה עם רומניה, חלום רעונם העו להתחד סוססוף לב על ייהחלומות, לבעלים ולמשיטיו.

בכלל מוסמכים של מינה, שזרית הוסן לא רק שאיפות להביא לירי פישוש צור-תם, אלא למחל תבה יומיים בהכלפת מ-מעות, כך גם ההיסטוריה מושיטה בלי חשך מובנים חרישים עשיריותוכן לאפס מ"דצמבר 1918. איחורה של טרנסילבניה עם רומניה, אכזבה וז בתולדות העם, יצר את המסורת הסדרתית להתחתותה של רומניה הסדרתית והיותה לו השלמה חגיגית על התחתותה כולה של הארץ מבחינה כלכלית, פוליטית וחברתית כאחת. עם הקשור ע"י ששה משותף, תרבות וגורל היסטורי משותף

ב"ה בוקרשט

מספר 196

כסלו תשכ"ט

שובו של הרב הכולל מחוץ-לארץ

הרב יצחק מאיר מארילוס

לזכרו של צדיק

למלאות טאה שנה לפטירת הה"צ ר' נחום נחום ו"ל טשטפונש — י"ד כסלו תרנ"ט

הסיחות-חולין של הצדיק

אסרו לו על פלוגי, שביקש שיתפלל בערו, שהוא יהודי כשר וארוק ביראה. הניב הרבי ר' נחום ו"ל: "כשאני לעצמי איני יודע כלל ארוק ביראה מהו. אבל, כמרומני שהוא סין לבוש שחלקו החיצוני נאחה ומכוסף מכפנים ככעם והוא תפור בחושי מרה שחורה.

●●

מעשה ברבי ר' נחום שב-שעת ה"קירוש" נתבלבל, מרגל הרביקות, באמירת הפלים. לאחר הפסקה עזרה אפר במ-ריות: שכחתי נוסח "קירוש". אמר לו אחר מחברי דיו: כסדרה שרבי שכה את עצמו! הניב הצדיק: כל דרכם של חסידים נלמס לזון של נוסח, וכשלא יודעים לומר, "קירוש" הם מכריזים סים גם לזו כוונתם... לבסוף הפסיר: האמת היא שה"קירוש" לא עובדה קלה וזכר אסרו חז"ל, "כל האוסר, וזכר כולו כאילו נעשה שיהיה להקדוש-בברוך-הוא" ויבועשים שותפות עם השם-יתברך צריך לשקול היטב ולהתיישב בדבר ולחשוב על זה שנים רבות פות עם שותף יקר שכחה!

●●

חסיד אחר ררש במפגעי טרבי ר' נחום ו"ל שיבטיח לו רפואה שלמה והתנע בעשנות עם המסירה, "צדיק גזור והקב"ה ממים". אמר לו הרבי ר' נחום: וכו' מי אמר לך שאני צדיק? ענה החסיד: אלהים! ואלי מי צדיק אם לא הרבי? — ריבנו של העולם! השיב הרבי בנעמה שקשה, עליו נאמר, "צדיק ה' בכל רביון".

מעשה אבות סימן לבנים

ואחרי עזר טאה שנה מס-סירתו, לרגל העלאת ארוננו של בנו הצדיק ר' אברהם-מתתיהו ו"ל לאה"ס, ויהי בנוסע הארון משפנשנש לזה בר קדש הושע על הכיסה בבי-הכ"נ של שם מלבי"ם ו"ל ביום ב' מרחשון ש. ו. בס קום שנלמדו פרקי משניות לעולין נישטו, וה"שניות" הונחו על הארון — גשאלתי באותו מעמד מאחד-הנוכחים, אם נכון לשם סר על ארוננו של מה?

וזהו תשובתי: אין שום איסור. ותשובתי זו מכוססת על מה שאסרו במסכת ב"ק

הרב הכולל לרומניה כחבר במועצה הלאומית של חזית האחדות הסוציאליסטית

ב-19 נובמבר ש"ז השתתף הרב הכולל לרומניה ד"ר רוד משה רוזן בישיבת היסור של המועצה הלאומית של חזית האחדות הסוציאליסטית. הרב הכולל נבחר כחבר המועצה.

ב-17 נובמבר ש"ז שכ ארצה הרב הכולל לרומניה ד"ר רוד משה רוזן והנכרת בכאם מפארים בסקום שהשתתפו בוועידת יהודיות בינלאומיות שונות. במסגרת-המועצה של בוקרשט קידמו פניהם בכרכה: סר א. שחפר, מוכירה הכללי של פדרציות ההגילות כרומניה, דניאל סנל, פרנס הקהילה העברית בבוקרשט, הרב יצחק מאיר מא-רילוס, גבאי בתי-כנסת ופזידי הפדרציה.

על מה שיש לרונ באמת הוא, אם לימוד-משניות שם ליר ארוננו של הנפטר לא היה בו משום לועז לרש? והנה בתום שם ב"ק רפ מ"ו ע"פ "בכר"ה "ההשיבו שיבה על קברו" מריס, ולא על קברו ממש, אלא כחוקר' אמות", אבל בנימוקי יוסף כותב בשם הרב"ה ררוואק הוכא רעביר לגפשיה כארם שקורא כתורה איכא משום לועז לרש אבל הוכא רעביר ליקרא דשכבי כנו בני ישיבה לכבוד רבם ליכא משום לועז לרש. וכן נראה מלשון המחבר ש"ע יו"ר סי' שש"ו סעי' ג', אלא "א"כ לכבוד הסת", וכן הוא בבית יוסף סי' ש"ר רכיון רלכבור שיכא הוא רעביר שרי ובמסכת סנהדרין י"ט הנהות יעב"ץ רמותר ברת מענינו של סת. — וזכות העדים וכו' תע-עב"י.

קטעים מנאמו של הרב הכולל לרומניה בועידת הקהילות אירופה בפאריס מ-10 נובמבר ש"ז, — יפורסמו בגילון הבא

חג בכור חב"ד

"אניך יודע מיהו ר'בנו הנקון" שאל הצעיר. מחר י"ט בחשד קטלו. זהו יום חג לחסיד תמיד (ראש תיבות: חקמה בינה דעת). בוא אלניו לכפר חב"ד. שם אספר לך הקל."

למקרת באתי לכפר. מצאתי שם אלפי חסידים, רוקדים ושמחים. אפשר היה להרגיש: יום זה הוא יום חג. אחר-כך לשבן כלם מקביל לשלחנות, לאכול את הארוחה התמימית. בזמן הארוחה קראו מקבץ הרבי. ובאשר חסיד מקבץ את שם "הרבי" שלו — מבקיקות העינים מאד. "הרבי מלובביץ גר באמריקה" — אמר לי הבחור שתומן אותי לכפר, "אך לבו הוא כאן, אתנו — ב"ש-ראל."

וכך כתב הרבי, פעם ישיב הרבי ולמד תורה, למד, ולא ראה ולא שמע דבר. פתאום שמעו בני משפחתו של הרבי קול ילד בוכה. התניקו, בנו של הרבי, נפל מן המטה. אביו של הרבי — ר'בנו הנקון — הרים את הנדב מן הארץ ואמר: "לא טוב אדם אדם עסק כל-כך. עד שאינו שומע קול ילד בוכה. לא טוב הנדב — אפילו הקדש לומד תורה...."

"אתה שומע? — לחש לי חברי — זאת כל תורת החסידות על קל אחת". אחרי קריאת המקבת, שחו החסידים "לחיים" והתחילו לרקוד לשנת נכונותי למעגל הרוקדים. שתי ורקדתי יחד אקם. ונתברי הקביר: ביום זה, י"ט בחשד קטלו, לפני למעלה מ-150 שנה, נפטר הרב שניאורסון — הרב שהקים את תנועת חסידת חב"ד. ביום זה היה גם יום הנאלה. "ר'בנו הנקון" יצא ביש בקטלו מבית-הספר ברוסיה, ובכל שנה ביום זה מתקיימת תנויה בה שרים החסידים ורקדים.

ברית עברית עולמית (התרגום הרומני בעמוד 4)